

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Červen 2004

Ročník XIV

Číslo 6

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

V řízení neplatí žádné dogma 1

Na aktuální téma

Informace o kontrolách
separovaného sběru odpadů 4

Informace o kontrolách autovrakovišť 5

Výsledky kontrol zpětného odběru výrobků 6

Problematika kácení dřevin 7

Výsledky kontrol subjektů provozujících
zařízení s obsahem PCB na rok 2003 7

Aktuality

Natura 2000: odborníci dokončili seznam 8

SFŽP mohl neoprávněně vyplatit miliony korun ..9

Ministr Ambrozek otevřel
zrekonstruovanou jeskyni 9

Cena zdraví a bezpečného životního prostředí .. 10

Twinningový projekt „Systém
řízení informací o životním prostředí“ 12

Ministr poklepal na základní kámen SEV 12

Libor Ambrozek na Den Země zasadil lípu
a zahájil výstavu dětských výtvarných prací .. 13

Kroměříž je mezi 10 nejlepších městy v Evropě 13

Nový zákon o GMO 14

Losos se vrací – ale na jak dlouho? 14

Dodatek dobrovolné dohody
o omezování znečištění rtuť 15

Čeští geologové u prezidenta Nikaraguy 15

Evropská unie

Informace o změnách v provádění úmluvy
CITES v souvislosti se vstupem ČR do EU .. 16

Pracovní skupina Evropské komise „Hodnocení
expozice environmentálním hlukem“ 20

Informujeme

Revitalizace toku Brusná 22

Na Slovensku začnou existovat
první soukromé přírodní rezervace 23

Představujeme

Výsledky anket „Ropák 2003“
a „Zelená perla 2003“ 24

Arnika se stala centrem mezinárodní sítě IPEN ..25

Jak to vidí

Spoluspalování ničí výtopy na biomasu 26

Den Země v Prokopském údolí 28

Ministr zasadil na Den Země lípu srdčitou. K článku na str. 13.

Foto Jakub Kašpar

V řízení neplatí žádné dogma

Rozhovor Jany Plamínkové s ředitelem Českého
ekologického ústavu Ing. Erikem Geussem

Do funkce ředitele ČEÚ jste byl jmenován od ledna letošního roku. Co považujete za své priority v této funkci?

Jednoznačnou prioritou je vytvořit z ústavu agenturu evropského stříhu. To znamená vytvořit instituci, která by byla skutečnou odbornou a informační základnou v oblasti životního prostředí, s důrazem na informační systémy a odborné služby. Například v resortu je dnes 37 samostatných informačních systémů a jakákoliv aktivita k jejich sladění, neřkuli sjednocení, je cestou správným směrem. Navíc je to tak běžné i v Evropské unii.

Co konkrétně chcete udělat pro to, aby se ČEÚ takovou agenturou evropského stříhu stal?

V první řadě musí ČEÚ pracovat jako ústav, jako standardně řízený ekonomický subjekt, s ohledem na podmínky financování z veřejných prostředků, z peněz daňových poplatníků. V druhé řadě musíme výrazně vyprofilovat a konkretizovat činnost, a to i z hlediska orientace na poptávku po výstupech. V minulosti bylo úkolování ústavu takové, že jedna věc byla

napsána v úkolovém listu, a druhá věc byla to, co zaměstnanci skutečně (a na základě operativních pokynů pracovníků z MŽP) dělali. Zcela chyběl systém hodnotitelných kritérií a výstupů z úkolů. Takový stav je ale nevýhodný pro MŽP i ČEÚ, protože činnosti mohly být vykonávány dobře a kvalitně,

ale když někdo přišel a srovnával je s tím, co bylo napsáno na úkolovém listu, mohl dojít k závěru, že ústav plní úkoly špatně. Myslím, že základem je úkolování ústavu, kde na základě jednoznačně definovaných kritérií a definovaných výstupů je možno říci, zda ústav úkoly plní, na kolik procent a jak kvalitně.

Dalším klíčovým problémem je oblast lidských zdrojů. Český ekologický ústav je v rámci resortu a proti jiným subjektům státní správy v nevýhodě, a to nejen s ohledem na platové tarify (které jsou nižší o 25 % než na MŽP), ale i s ohledem na průměrnou mzdu danou směrným číslem, která je nejnižší ze všech resortních organizací.

Kde takové lidi, kteří jsou kvalitní a jsou ochotni pracovat za nepřilíš vysokou mzdu, hodláte brát?

Je zapotřebí působit ve dvou směrech. Jednak využít různé formy pobídkových nástrojů v odměňování, jednak průběžně zlepšovat pracovní podmínky. Významným motivačním prvkem, který už zaměstnanci začínají chápat, je výrazná diferenciací v plattech i odměnách. Kvalitní pracovníci si během roku budou moci přijít na výrazně vyšší peníze, než pracovníci průměrní. Větší možnosti má v pobídkovém systému samozřejmě soukromý sektor. Proto je zřejmé, že lidé musí mít ke své práci v ústavu vztah.

Najdete na tuto diferenciaci v rozpočtu prostředky?

Celkové prostředky máme dány, ale vnitřní rozpočet je v kompetenci ústavu. Možnosti, jak odměnit kvalitní pracovní výkon, jsou. Jde ale i o to, zlepšovat pracovní podmínky a klima po všech stránkách. Myslím, že tu také chyběla i určitá prestiž – hrdý pocit, že jsem pracovník ČEÚ, a že to něco znamená. Od prvního dne se snažím na tom pracovat.

Jenže aby mohl být Český ekologický ústavem prestižním, musela by o něm veřejnost vědět. Až dosud se o něm skoro nevědělo, protože jeho mediální obraz byl nulový. Hodláte to změnit?

Jednoznačně. Oblast vnějších vztahů je naší třetí prioritou na cestě k tomu, abychom se stali ústavem evropského střihu. V rámci organizační struktury ústavu jsem tuto oblast posílil. Vytvořili jsme oddělení vnějších vztahů, které už intenzivně pracuje na formování mediálního obrazu ústavu. Zavádíme pravidla pro komunikaci, která začínají od toho, že by lidé měli mít určitý kodex vystupování. Každý pracovník, který někam za ústav přijde, by např. měl být slušně oblečen; budete se divit, ale nebyla a není to samozřej-

most. Kromě toho musí vždy být loajální vůči MŽP, které je naším zakladatelem a současně hlavním „klientem“. Není proto vůbec myslitelné, aby se pracovníci ústavu veřejně profilovali jako „odpůrci resortu“.

Samozřejmě pracujeme i na přetváření obrazu ČEÚ směrem k médiím. Vydali jsme novou informační brožurku, kde je poprvé v historii ČEÚ představen jednotně. Až dosud se totiž prezentoval jako soubor jednotlivých autonomních oddělení, takže jsme například měli vynikající prezentaci oddělení ekologicky šetrných výrobků, ekologické osvěty a výchovy či agentury integrované prevence, ale nikoli ústavu jako celku.

Váš předchůdce doc. Seják viděl hlavní roli ČEÚ v oblasti informatiky, Váš ústav měl být integrujícím prvkem mezi ostatními ústavy v resortu. Podle jeho sdělení byly ale problémy v tom, že ostatní ústavy data nepředávaly, i když byly získány za státní peníze. Jak hodláte tento problém řešit?

Takové problémy mohly vzniknout a nepochybně i mohou nadále vznikat. Jsem ale přesvědčen, že zde chyběla rozumná komunikace. Dva ředitelé ústavů mohou mít na něco odlišný pohled, ale když se sejdou, vše proberou a každý trochu ustoupí, mohou dosáhnout konsensu. Ale jde i o organizaci řízení, kde neplatí žádná dogmata. Hodně si slibují od toho, že od 1. ledna je ČEÚ přímo podřízen ministru životního prostředí. To je významná změna, oproti řízení v rámci jedné odborné sekce, navíc se tak akcentují průřezová a horizontální hlediska činnosti ústavu. Koordinací řízení ústavu je dnes pověřen ředitel odboru informatiky MŽP. Myslím, že je to změna skutečně klíčová a je důležitým výchozím předpokladem pro to, aby ústav mohl hrát zmíněnou integrující roli v oblasti informačních systémů a celkové informační strategie resortu.

Jaké změny jste dosud na ústavu provedli?

V únoru a březnu proběhla první etapa organizačních změn, došlo a dochází i k personální obměně. Každý pracovník ale dostal šanci a každý má možnost ji využít. Samozřejmě ne každý je toho schopný. Vycházím z životní zkušenosti, že každý jsme nahraditelný.

Struktura ústavu zůstane stejná?

Ve vydané brožuře jsou popsány základní rysy nové vize ústavu, která je postavena na třech pilířích, které jsme přebírali nejen ze Strategie udržitelného rozvoje, ale třeba i z horolezectví – horolezec potřebuje vždy tři pevné body. Prvním pilířem je oblast informačních služeb a informačních systémů, protože o ústavu se hovoří jako o budoucí informační agentuře resortu. Druhým pilířem je oblast znalostní podpory nebo, chcete-li, odborných služeb. Třetí je oblast environmentální politiky a strategií, včetně velmi významné pozice ústavu jako národního kontaktního bodu (NFP) směrem k Evropské environmentální agentuře (EEA) v Kodani. Ke změnám jsme nepřistupovali radikálním způsobem, který by mohl paralyzovat činnost ústavu, provádíme je postupně a ústav

normálně pracuje. Ještě před prázdninami plánujeme druhou etapu organizačních změn, kde dojde k formování nově definovaných oddělení v rámci organizační struktury i k transformaci některých stávajících oddělení.

Co by mělo být do budoucna pro ČEÚ perspektivní?

V případě informační podpory mohou hovořit třeba o GISu, krizovém řízení, monitoringu správy dat, propojení současných informačních služeb, atd. V rámci strategií pak například o zajištění všech povinností směrem k již zmíněné EEA v Kodani. Celkovou představu ale nemohu prezentovat, dokud není hotová a neprojde vnitřní oponenturou. Zeptejte se mě v září.

Zeptám. První etapa změn proběhla v lednu, druhá bude do konce června. Co dál?

Zhruba po roce fungování v rámci ročního hodnocení ústavu plánujeme přijít s takovou verzí organizace, kterou budeme považovat za odpovídající popsaným cílům.

Víte už, kolik by měl mít ústav do budoucna pracovníků?

Vzhledem k tomu, že jde o nové činnosti, dá se jen obtížně dopředu plánovat jejich pracnost. Činnosti, které se dosud dělaly, lze dělat daleko efektivněji. Pokud by měl zůstat současný objem úkolů, nepochoybne by došlo ke snížení počtu pracovníků, nové činnosti, jak jsem o nich hovořil, však pracovní kapacity vyžadují.

Agentura integrované prevence funguje již téměř dva roky. Bývalý ředitel doc. Seják si v rozhovoru pro Zpravodaj (8/2003) stěžoval, že jsou tendence její činnost narušovat a destabilizovat ze strany soukromého sektoru. Vnímáte je také?

Nepociťuji žádné tendence k destabilizaci Agentury. Samozřejmě cítím, že postavení Agentury jako odborně způsobilé osoby ze zákona je vnímáno jako určité narušení trhu. Kdykoli se něco takového dá do zákona, bude to dráždit, v tomto směru dokonce existuje podání k Ústavnímu soudu. Činnost Agentury není ovšem spojena pouze s tím, že je odborně způ-

sobilou osobou ze zákona. Úlohou Agentury integrované prevence je především odborná podpora státní správy v zákonem stanovených činnostech.

Jak by měla tato podpora vypadat?

Agentura by měla nejen vydávat odborná vyjádření k žádostem o integrované povolení, čemuž v minulosti věnovala téměř sto procent času. Odborná podpora totiž znamená daleko více, je to, zjednodušeně řečeno, vše, co potřebuje státní správa – tedy nejen krajské úřady, ale zejména MŽP. Jde o informační podporu, o správu datových souborů a databází, o přípravu podkladů pro metodiky i o přípravu dalších dokumentů. Nově též o agendu připravovaného Integrovaného registru znečištění (IRZ). Měla by řešit i jednoznačně indikovaný úkol, jakým je zkrácení neúnosné délky procesu získání integrovaného povolení.

V minulosti Český ekologický ústav pracoval na vypracování Strategie udržitelného rozvoje České republiky. Budete spolupracovat s Radou pro udržitelný rozvoj?

Ústav by měl pracovat na základě jednoznačně zadaných úkolů. Jsme příspěvková organizace, máme úkoly od zakladatele – MŽP, a očekává se, že ústav si bude vydělávat i jinde. Můžeme řešit jakékoliv úkoly, které budou kompatibilní s naší základací listinou. Pokud dostaneme od MŽP úkol spolupracovat s Radou či účastnit se přípravy dokumentů Strategie udržitelného rozvoje ČR, budeme to dělat. Pokud ne, dělat to nemůžeme.

Chcete říci něco o vzdálenější budoucnosti Českého ekologického ústavu?

Dejte mi čas do konce roku. V té době už bude daleko jasnější, jak se stávající popsané aktivity promítly do činnosti a postavení ústavu. Ale už teď mohu říci, že výsledky práce mohou být skutečně kvalitní a tak přispívat ke zlepšování životního prostředí. A také, že o ČEÚ bude daleko víc slyšet. Jsem totiž přesvědčen, že potenciál na to máme, stejně jako prostor pro jeho uplatňování.

Děkuji za rozhovor.

23. dubna 2004

Struktura Českého ekologického ústavu

● Informační služby

Středisko veřejných informačních služeb pro životní prostředí

- Statistická ročenka životního prostředí ČR
- Propagace a edice MŽP
- Konzultační, poradenské a referenční služby
- Informační systém EVVO
- Místní Agendy 21 a udržitelný rozvoj
- Informační systém EIA
- Informační systém o chemických látkách
- Národní program označování ekologicky šetrných výrobků
- Národní program EMAS
- Knihovna ČEÚ

Oddělení environmentálních rizik a monitoringu

● Odborné služby

Agentura integrované prevence

- Zaměření AIP dané zákonem 76/2002 Sb.
- Spolupráce v systému výměny informací o BAT

Centrum EIA

Agentura pro ekologicky šetrné výrobky

● Environmentální politika

Oddělení environmentální ekonomiky

Agentura EMAS

Oddělení environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

(podle brožury vydané ČEÚ)

Informace o kontrolách separovaného sběru odpadů

Kontrola třídění odpadů, které předepisuje zákon 185/2001 Sb., o odpadech, je součástí prakticky každé kontroly u právnických a fyzických osob oprávněných k podnikání, kterou inspektoři ČIŽP provádějí.

Třídění odpadů je tématem, které ještě stále není občany, podnikatelskými subjekty a obcemi vnímáno s dostatečnou pozorností, i když situace se v posledních letech na tomto poli výrazně zlepšila. Třídění odpadů je také jednou z hlavních oblastí kontrolní činnosti ČIŽP, přičemž cílem Inspekce není pouhé prokázání nedostatků u kontrolovaných subjektů, ale především co nejrychlejší a nejúčelnější zjednání nápravy a nastavení systému správného hospodaření s odpady. ČIŽP na těchto úkolech spolupracuje s Hygienickou službou ČR, Ministerstvem zemědělství ČR, Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a zejména s jednotlivými krajskými úřady.

Činnost ČIŽP zdaleka není pouze kontrolní a represivní. Inspekce se zabývá také dlouhodobým vyhodnocováním situace v oblasti odpadového hospodářství a vyvíjí publikační i osvětovou činnost. ČIŽP pomáhá také při výchově mládeže, např. prostřednictvím spoluúčasti na akcích „Mikroklima 2003 a 2004“ nebo „Kaštánek“.

1) Kontroly provozovatelů a komerčních subjektů v oblasti třídění odpadů

V souladu se zákonem jsou právnické osoby povinné třídit odpady (ve výjimečných případech mohou získat povolení k netříděnému odkládání odpadu typu „TKO“). Kontrola třídění odpadu u komerčních subjektů je častým důvodem udělení pokuty nebo nápravných opatření. Firmy tuto povinnost často z neznalosti nebo lihavosti zanedbávají. V mnoha případech mají sice systém třídění formálně zaveden, ale v praxi je třídění často nekvalitní a vytříděný odpad prakticky není použitelný.

Jednou z největších koncepčně řízených akcí ČIŽP za uplynulé období, která přinesla konkrétní výsledky, byla **plošná kontrola provozovatelů rekreačních zařízení ve Východočeském kraji v oblasti KRNP a CHKO Orlické hory**. Kontroly byly zaměřeny na třídění odpadu komunálního charakteru a na využívání systému nakládání s odpady příslušné obce. U provozovatelů rekreačních zařízení byly v kontrolovaných oblastech zjištěny značné nedostatky, jejichž důsledkem bylo udělení desítek pokut. Následně však pod cíleným tlakem Inspekce došlo k celkovému zlepšení situace.

2) Hospodaření obcí v oblasti nakládání s odpady

Hospodaření obcí s odpady je většinou řízeno obecně závaznou vyhláškou. Většina měst a obcí je dnes vybavena kontejnery pro třídění odpadu i sběrnými dvory. Systém z větší části obhospodaruje společnost Ekocom, která odebírá tříděný odpad ze 4 409 obcí s celkovým počtem 9 485 000 obyvatel. Veškerý odpad ze separovaného sběru se nutno ještě dotřídit. Tam, kde ekonomická situace obcí přímé třídění neumožňuje, je prováděn mobilní sběr odpadu. ČIŽP kontroluje

původce odpadů, svozové firmy, firmy, které odpady třídí (pokud je odpad nabízen ke zpracování a dále zpracováván), zpracovatelské firmy, eventuálně skládky či spalovny odpadů. Kapacity ke zpracování tříděného odpadu jsou podle oficiálních údajů dostatečné.

ČIŽP se zatím cíleně nezaměřovala na kontrolování obcí. Kontroly realizované v této oblasti byly většinou provedeny na základě konkrétních stížností. Bohužel, na veřejnosti dosud přetrvává negativní názor, že vytříděné odpady jsou nakonec sesypány do jednoho vozu a odvezeny na skládku. Je smutnou pravdou, že v minulosti byla podobná praxe v některých oblastech dosti běžná. Obce nebo příslušné firmy k tomuto zásadně nesprávnému a pro občany demotivujícímu postupu vedly hlavně důvody ekonomické, vyplývající kromě jiného z nedostatku zpracovatelských kapacit. Toto nesprávné hospodaření bylo z velké části důsledkem výkyvů na trhu s komoditami pro recyklaci, který se teprve rodil.

Podle šetření Inspekce se v současnosti podobná praxe vyskytuje spíše ojediněle. Situace byla značně stabilizována po vstupu společnosti Ekocom na zpracovatelský trh. Na základě konkrétní stížnosti byl v poslední době prokázán pouze jeden případ nesprávného nakládání s tříděným odpadem, který zavinili pracovníci svozové firmy. Firma byla potrestána pokutou v řádu desítek tisíc korun. Aby bylo podobným postupům zabráněno, ČIŽP kontroluje také firmy, které svážejí tříděný odpad (včetně tajného sledování vozů). Důvodem, proč v současnosti ještě stále dochází k odvezení vytříděného odpadu na skládku (spalovnu), bývá hlavně velmi špatná kvalita třídění. Jestliže podíl příměsí dosahuje i více než 50 % a odpadářská firma nedisponuje třídnou odpadů, volí někdy tuto cestu likvidace.

3) Kontroly kvality třídění odpadů

Kvalita třídění je největším problémem subjektů, které se zpracováním odpadů zabývají. Proto se odpady pro následné použití ještě musí dotřídovat. Bohužel, dosud se stále ve vytříděných odpadech vyskytuje 20 až 30 % nežádoucích příměsí, přičemž dosti často se např. v papíru objevují třeba i uhynulá zvířata. Zatímco podnikatelské subjekty a právnické osoby přímo kontroluje ČIŽP, občany mohou kontrolovat pouze obce. Hlavní cestou ke zlepšení situace (postupně se kvalita třídění zlepšuje) je tak osvěta vedoucí ke správnému přístupu občanů.

Kvalita třídění a cenové relace zpracování druhotných surovin jsou hlavním důvodem, proč se na řadě míst vytříděný spalitelný odpad zpracovává na alternativní palivo. V Severomoravském kraji takto např. Ostrava zpracovala 1062 tun odpadu z 240 podniků a 46 škol. Toto palivo má vyhovující parametry (nesmí obsahovat plasty s obsahem chloru) a je jednou z možností využití energetického potenciálu obsaženého v odpadech.

ČIŽP průběžně kontroluje firmy, které provozují linky na dotřídování odpadů (přibližně 10 zařízení). V jejich provozech byly shledány spíše menší nedostatky, v jednom případě byla při porušení zákona udělena pokuta 100 000,- Kč. V současnosti na základě upozornění občanského sdružení probíhá šetření ČIŽP v oblasti lokality u obce Tuklaty, kde je podezření na míchání vytríděného odpadu s jinými odpady. ČIŽP prošetřuje také na podnět hejtmána Středočeského kraje hospodaření s odpady ve městě Brandýs nad Labem – Stará Boleslav.

4) Kontroly skládek

ČIŽP věnuje pozornost zejména skládkám odpadů, na které mohou být vytríděné odpady sváženy hlavně z ekonomických důvodů. Zákon jasně udává, které odpady se na skládky nesmí ukládat :

- využitelné odpady, včetně vytríděného odpadu z TKO
- odpady podléhající režimu zpětného odběru
- kapalné odpady
- veškerá léčiva
- odpady silně zapáchající
- pneumatiky
- kompostovatelné odpady
- výbušné odpady

Při kontrolách skládek inspektoři vždy kontrolují jednak doklady o přijatých odpadech, jednak přímo na místě kontrolují stávající situaci na skládce, zda neobsahuje vytríděný odpad.

Situaci však komplikují dvě skutečnosti: v komunálních odpadech se vždy nacházejí komodity, které jsou předmětem třídění, a navíc v provozních řádech

skládek je často povoleno ukládat i vytríděné odpady jako materiál pro technické zabezpečení skládky.

V jednotlivých krajích je situace značně odlišná, protože provozní řády skládek schvalují krajské úřady. Zatímco na některých skládkách jsou odpady dotřídovány (např. v Libereckém kraji je to železný velkoobjemový odpad), jinde (např. v Jihočeském kraji) je povoleno na skládce ukládat i autovraky zbarvené kapalin a jiných nebezpečných součástí, kovové odpady jako zinek a jiné využitelné druhy odpadů. Schválení provozních řádů, které jsou z hlediska ČIŽP nesprávné a demotivují veřejnost při třídění odpadů a jejich opětovném využití, vycházelo z možnosti výkladu zákona o odpadech (§11), a to, že v místě neexistují technologické a ekonomické předpoklady k jinému postupu a zvolený postup je v souladu s plány odpadového hospodářství. Podle názoru Inspekce v současnosti podmínka souladu s plánem odpadového hospodářství nemůže být splněna, zejména po přijetí závazných směrnic Rady Evropy a vstupu ČR do EU. ČIŽP proto iniciovala jednání s krajskými úřady s cílem odstranit některé nedostatky v oblasti likvidace a využití vytríděných odpadů.

Konkrétně se ČIŽP zabývala například provozními řády skládek S-OO Růžov nebo skládkou S-OO Lišíc, kde je snahou ČIŽP ve spolupráci s ostatními orgány státní správy dosáhnout změny provozního řádu tak, aby na skládku nemohly být ukládány odpady, které tam nepatří, například odpady kompostovatelné. Poslední jednání mezi zástupci krajského úřadu, OVSS a ČIŽP proběhla v březnu tohoto roku a byla konstruktivní.

(tisková zpráva ČIŽP)

Informace o kontrolách autovrakovišť

V prvním čtvrtletí roku 2004 provedla ČIŽP kontrolu autovrakovišť, u nichž bylo v předchozím období zjištěno porušení zákona o nakládání s odpady a shledán stav poškozující životní prostředí. ČIŽP se zabývala také prošetřováním konkrétních podnětů občanů, občanských sdružení a orgánů samosprávy.

Od počátku roku 2004 proběhlo již 21 kontrol, bylo zahájeno celkem sedm řízení o pokutě a řada dalších řízení je rozpracována. Z kontrolovaných autovrakovišť zatím celkem tři ukončila svou činnost (Plzeň, Hradec Králové, Brno), protože provozovatelé nebyli schopni uvést jejich stav do souladu se zákonnými předpisy. V řadě ostatních případů došlo k nápravě chyb, jak v oblasti administrativní, tak v procesu nakládání s odpady.

Jedním z konkrétních příkladů nápravy provedené vlastníkem po šetření ČIŽP je např. případ drobného provozovatele v jedné z obcí Plzeňského kraje. Pracovníci Oblastního inspektorátu v Plzni při kontrole lokality v roce 2003 zjistili provozování nepovoleného vrakoviště a skládky odpadů v obci, s porušením zákona o odpadech. Provozovatelem vrakoviště byla fyzická osoba oprávněná k podnikání, která sběr, odstraňování a výkup autovraků prováděla ve velkém celkem čtyři roky. Po kontrole ČIŽP a uložené pokutě majitel autovrakoviště přerušil výkon své živnosti

a zahájil postupné odklizení vraků. V současnosti jsou vraky v okolí provozovny odklizeny, zbytek bez provozních kapalin je deponován na jiném pozemku a postupně odstraňován. Vrakoviště je zlikvidováno.

ČIŽP zaznamenala také jeden pozitivní příklad v Libereckém kraji v Jablonci nad Nisou. Zde působí závod s příkladně vybaveným provozem pro přijímání a následné zpracovávání autovraků. V současné době toto zařízení nabízí likvidaci autovraků občanům Jablonce nad Nisou zdarma. Podle informací Oblastního inspektorátu ČIŽP je však zatím tato služba málo využívána. Akce, kterou spolufinancuje Město Jablonec nad Nisou, potrvá až do data vstupu ČR do EU, tj. do 1. 5. 2004.

Intenzivní pozornost bude ČIŽP autovrakovištím věnovat především v druhé polovině tohoto roku, kdy vstoupí v platnost novela zákona o odpadech a tím i nová metodika v souladu se směrnicemi EU, která se přímo týká nakládání s autovraky.

(tisková zpráva ČIŽP)

Výsledky kontrol zpětného odběru výrobků

V roce 2003 proběhly kontroly ČIŽP zaměřené na plnění ustanovení § 38 zákona o odpadech č. 181/2001 Sb., podle něhož má být zajištěn zpětný odběr některých výrobků ze strany posledních prodejců. Provedené kontroly prokázaly stále přetrvávající nedostatky v informovanosti spotřebitele o možnosti zpětného odběru jím použitých výrobků a také nedostatky v nakládání s odpadem z provozu některých velkých obchodních center.

První kontroly zpětného odběru výrobků byly provedeny již v roce 2002 a byly zaměřeny na zákonem upravený vztah prodejce ke spotřebiteli. Zákon o odpadech v tomto znění platil teprve jeden rok a zaváděl velmi odlišný způsob chování povinných osob (tj. dovozce či výrobce jednotlivých komodit) i prodejců v oblasti zpětného odběru použitých výrobků. Tehdy byla zjištěna zejména taková pochybení, jejichž příčinou byly nedostatky souvisejících zákonných předpisů a různé možnosti jejich výkladu.

V roce 2003 se kontrolní činnost ČIŽP zaměřila také na další subjekty. Pokračovaly kontroly velkých obchodních center a pneuservisů, zacílené jednak na nakládání s odpady celkově, jednak na plnění zpětného odběru výrobků. Na základě seznamu dodaného MŽP byli kontrolováni také dovozci zboží. Zvláštní důraz byl kladen na kontrolu dalšího nakládání se zpětně odebranými výrobky a na dodržování dalších ustanovení zákona o odpadech.

Výsledky kontrol

V oblasti zpětného odběru použitých výrobků ve vztahu prodejců ke spotřebitelům obecně nastalo zlepšení oproti roku 2002, a to především u společností, jejichž provozy byly v roce 2002 kontrolovány a u nichž byla zjištěna pochybení. Protože se jedná o centrálně řízené společnosti, má toto zlepšení celorepublikový dosah. Nicméně nově kontrolované společnosti se dopouštějí stejných porušení zákonných ustanovení, a proto bude ČIŽP toto chování sankcionovat.

Ve vztahu povinných osob k prodejcům nastalo zlepšení jen částečně. Prodejcům jsou zasílány pokyny ke zpětnému odběru v souladu se zákonnými předpisy, smlouvy o zpětném odběru jsou většinou uzavírány pro komoditu galvanické články a baterie a výbojky a zářivky, u ostatních bývá udán jen seznam sběrných míst dodavatelů a někdy chybí lokalita prodeje. Tím je prodejce nucen provádět zpětný odběr sám na vlastní náklady a využívá systému sběru odpadu obcí, nebo zpětný odběr neprovádí vůbec. Taková situace se často objevuje zejména u prodeje olejů, jejichž zpětný odběr vyžaduje náročnější technické zázemí.

Souběžně byly prováděny i **kontroly nakládání s odpady z provozu velkých obchodních center, včetně nakládání s živočišným odpadem** (jak z prodeje, tak i z provozu restaurací a řeznictví). Takových kontrol bylo provedeno celkem 55, z nichž 5 provozů bylo bez závad a 12 kontrol nakládání s nebezpečným odpadem neprokázalo žádná pochybení.

Kontroly povinných osob (tj. dovozce či výrobce) byly prováděny podle seznamu dovozců, kteří neo-

devzdali hlášení o zpětném odběru použitých výrobků, dodaného Ministerstvem životního prostředí. (K zákonnému termínu bylo odevzdáno pouze 57 hlášení za celou ČR).

Výsledky kontrol jsou rozdílné pro jednotlivé komodity. V případě nakládání s použitými **elektrickými akumulátory, výbojkami a zářivkami a galvanickými články a bateriemi** je situace poměrně stabilizovaná, vzhledem k existenci tradičních zpracovatelů tohoto odpadu na území ČR. V případě **chladniček používaných v domácnosti** obchodní řetězce předávají použité ledničky zpracovatelům také bez větších potíží. Převážná část prodejců má pro tuto komoditu souhlas k nakládání s nebezpečným odpadem. **Nakládání s minerálními oleji** bylo kontrolováno jak u povinných osob, které byly často i prodejci, tak u samotných prodejců, k nimž patří také servisy. Zde se nejvíce projevují nedostatky ve výkladu legislativy. Jde o nejasný výklad pojmu „oleje podléhající zpětnému odběru výrobků“ podle starého, tudíž neplatného celního sazebníku, nejednotný byl také výklad pojmu „povinná osoba“. Zároveň zde vstupuje do hry faktor ekonomický, proto se dosud kontroloři setkávají s tím, že použité oleje jsou často v menších servisech spalovány. Využití možnosti zpětného odběru u minerálních olejů je různé. Přímé využití v obchodech a velkých obchodních centrech, u čerpacích stanic apod. je velmi nízké, čtenější je využití nepřímého zpětného odběru výrobků v autoservisech, kde probíhá automaticky při výměně oleje ve vozidle. V rámci kontroly s nakládáním použitých pneumatik byly prověřovány jak servisní provozovny, tak dovozci a prodejci. Z celkem 57 kontrol autoservisů, pneuservisů a prodejen pneumatik nebylo u žádné z provozoven zjištěno, že by zpětný odběr neprováděla. Ve 2 případech byl však žádán poplatek za zpětný odběr, což zákon neumožňuje, neboť zpětný odběr musí být prováděn zdarma. Obdobná situace je i u vlastních prodejen povinných osob, kde v podstatě k porušování předpisů ve vztahu ke spotřebiteli nedochází.

Provedené kontroly poukázaly jednak na **stále přetrvávající nedostatky v informovanosti spotřebitele o možnosti zpětného odběru jím použitých výrobků**, jednak i na **nedostatky v nakládání s odpadem z provozu některých velkých obchodních center**. Tyto kontroly odpadového hospodářství budou i nadále pokračovat, stejně jako stálé kontroly zpětného odběru některých výrobků.

(tisková zpráva ČIŽP)

Kontakt: Eva Rolečková, tisková mluvčí ČIŽP, tel. 283 892 659, 723 065 088 roleckova@cizp.cz

Problematika kácení dřevin

Každoročně v jarních měsících řeší pracovníci ČIŽP řadu konkrétních podání a stížností od občanů, občanských sdružení a jiných institucí, týkajících se kácení dřevin. Počet stížností, které obdrželo oddělení ochrany přírody Oblastního inspektorátu ČIŽP v Praze od počátku roku 2004, již počátkem dubna dosáhl pětinasobku počtu stížností za období prvního pololetí roku 2003. Naprostá většina těchto stížností se týká kácení dřevin rostoucích mimo les.

Ze šetření těchto stížností vyplývá, že v mnohých případech dochází k pochybení příslušných úřadů při vydávání povolení ke kácení, přičemž jsou každoročně zjišťovány prakticky shodné nedostatky. Následně uvedené údaje vycházejí z dvanáctileté zkušenosti inspektorů ČIŽP a netýkají se pouze území Hl. m. Prahy, ale Středočeského kraje jako celku.

Nejčastější závady při povolování kácení příslušnými úřady

- doklad vydaný orgánem ochrany přírody nemá předepsané náležitosti rozhodnutí (chybí výrok, odůvodnění, poučení)
- doklad není vydán příslušným orgánem (vydala jej obec místo úřadu)
- povolení bylo vydáno na základě žádosti osoby, která není majitelem dřevin

- zápis z jednání zastupitelstva je vydáván za povolení ke kácení
- rozhodnutí není doloženo žádostí nebo žádost nemá předepsané náležitosti
- v žádosti není uveden důvod kácení
- kácení je povoleno na základě „oznámení“ subjektu, kterému tuto možnost zákon nedává
- je povolen „ořez“, ačkoliv zákon tuto možnost nedává
- jako důvod ke kácení je uvedena „obnova porostu“, ačkoliv se nejedná o porost
- není doloženo doručení účastníkům řízení
- není vyznačeno nabytí právní moci

Všechny informace o kácení, žádostech o povolení atd. jsou na web. stránkách ČIŽP, www.cizp.cz/prakticky_radce/ kdy je možné pokácet strom.

(tisková zpráva ČIŽP)

Výsledky kontrol subjektů provozujících zařízení s obsahem PCB za rok 2003

V souladu s plánem činnosti ČIŽP provedli pracovníci Oblastních inspektorátů ČIŽP v uplynulém roce celkem 66 kontrol společností provozujících zařízení s obsahem PCB.

Kontrolované společnosti zahrnovaly celé spektrum subjektů od drobných provozů až po rozsáhlé distribuční společnosti. Největší překážky při kontrolách působily nejasnosti ve výkladu zákona. Zjištěné nedostatky v převážné části případů přímo neohrožovaly životní prostředí.

Kontrolovány byly především subjekty průmyslové a zemědělské výroby, servisy, společnosti zabývající se rozvodem elektrické energie a také společnost provozující sběr odpadních olejů obsahujících PCB. U těchto subjektů byl prověřován způsob nakládání s PCB a se zařízeními, která je mohou obsahovat, způsob nakládání s odpadními oleji s PCB a dodržování předpisů souvisejících s provozem zařízení s obsahem PCB. Výsledkem kontrol bylo zjištění odpadních olejů s PCB u 8 subjektů, v jednom případě došlo při nakládání s nimi k porušení zákona. Celkem ve 13 případech **došlo k porušení zákona, ze zahájení správních řízení již jedno rozhodnutí nabylo právní moci** (údaje k 7. dubnu, pozn. red.).

V průběhu kontrol narazili inspektoři ČIŽP také na další nedostatky, k nimž patřilo např. porušení zákona tím, že provozovatel nevedl evidenci zařízení s obsahem PCB větším než 5 litrů a přítomnost PCB byla již prokázána. Řada provozovatelů ke zdůvodňování nejasností využívala nepřesných formulací zákona. Nejčastěji z jejich strany zaznívaly námitky, že „zaří-

zení o obsahu oleje větším než 5 l, které může obsahovat PCB, nelze označovat, protože předpis nestanovuje jak“, nebo že „zařízení o obsahu oleje větším než 5 l nemůže obsahovat PCB – i bez zákonem stanoveného prokázání o nepřítomnosti PCB -, tudíž jej není třeba evidovat ani označovat.“ Ve druhém případě lze sice nařídít kontrolní rozbor, nicméně jeho provedení bude ze strany provozovatele podmíněno technickými a provozními parametry a k ověření nedojde v zákonem stanovené lhůtě jednoho roku. Zákon zároveň nestanovuje termín, kdy má být prokázána nepřítomnost PCB v zařízení. Je zde pouze stanoveno datum, do kterého jsou povinni vlastníci (držitelé) PCB, odpadů s obsahem PCB a zařízení obsahujících PCB a podléhajících evidenci tato odstranit (nejpozději však do konce roku 2010).

Z provedených kontrol vyplynulo, že zjištěné nedostatky v převážné části případů přímo neohrožovaly životní prostředí. Na základě provedených kontrol a zjištěných nedostatků **vypracuje pro rok 2004 MŽP metodiku dalšího postupu v návaznosti na připravovanou novelu zákona o odpadech a současně bude zajištěno školení inspektorů ČIŽP tak, aby se zamezilo nejasnostem ve výkladech zákona**, což bylo největší překážkou při kontrolní činnosti ČIŽP v této oblasti.

(tisková zpráva ČIŽP)

Natura 2000: odborníci dokončili seznam

Ministerstvo životního prostředí dokončilo národní seznam evropsky významných lokalit. Tento typ chráněných území tvoří spolu s 41 ptačími oblastmi českou část celoevropské soustavy chráněných území Natura 2000. Její vytvoření je jednou z podmínek pro vstup České republiky do Evropské unie.

„Evropsky významné lokality chrání z velké části kulturní krajinu – u nás například horské louky, květnaté bučiny nebo dokonce kostelní věže, kde žijí vzácní netopýři. Tam, kde dosavadní způsob hospodaření vedl k tomu, že se tyto cenné lokality zachovaly, není žádný důvod je měnit. Ochranný režim v mnoha územích soustavy Natura 2000 bude proto méně přísný než v současných chráněných územích. Stát zde bude podporovat takové činnosti

a způsoby hospodaření, které přispějí k zachování stávajících přírodních podmínek – například prostřednictvím agroenvironmentálních programů. Pokud přece jen bude majitel v hospodaření omezen, budou mu vypláceny kompenzace,“ komentuje národní seznam ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Evropsky významných lokalit je celkem 905 – z toho 100, ležících v takzvané panonské biogeografické oblasti na jižní Moravě, již bylo zveřejněno v minulém roce. Nově se nyní navrhuje 805 lokalit po celém území České republiky. Evropsky významné lokality celkem pokryjí přibližně 9,6 % území státu a zhruba 67 % z nich překrývá již existující zvláště chráněná území. Rozloha chráněných území v ČR se tak ve skutečnosti zvýší jen o 3,4 % území ČR. Většina lokalit bude mít po svém vyhlášení charakter přírodní památky – tedy nejmírnější stupeň ochrany. Více než polovina těchto území je menší než 20 hektarů.

„Soustava Natura 2000 je vytvářena po celé Evropě a zahrnuje ta území, která jsou významná z celoevropského pohledu. Některé země jako je Nizozemí či Dánsko zařadily do soustavy Natura 2000 více než pětinu svého území. Jedná se přitom o velmi industrializované státy, které těžko můžeme podezírat, že rezignují kvůli ochraně přírody na hospodářský růst. Jejich zkušenosti dokazují, že je možné skloubit obojí – chránit unikátní přírodu a přitom zabezpečit i potřebný rozvoj území,“ uvádí ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Evropsky významné lokality nejsou navrhovány náhodně. Návrh je výsledkem aplikace přísných kritérií evropských směrnic na ochranu přírody. Česká republika jako jediný přístupující stát provedla rozsáhlé mapování přírodních stanovišť, takže při navrhování lokalit se mohla opírat o vědecky podložené aktuální údaje z celého území státu.

S návrhem evropsky významných lokalit budou v nejbližší době seznámeny obce, kraje, vlastníci pozemků a významná sdružení. Budou k němu moci zasílat své připomínky a Ministerstvo životního pro-

Tisková konference k Naturě, MŽP 27. 4. 2004.

Foto J. Plamínková

středí je připraveno k diskusi o způsobu péče o tato území. Poté bude návrh projednán v meziresortním připomínkovém řízení, schválen vládou a data v předepsaném formátu zaslána Evropské komisi. Tím bude splněna jedna z důležitých podmínek pro vstup České republiky do EU. Komise seznam po odborné stránce posoudí a může navrhnout jeho doplnění. Po schválení seznamu Evropskou komisí by tyto lokality měla Česká republika

do šesti let vyhlásit jako chráněná území, pokud nebude jejich ochrana vyřešena smluvně.

Návrh je v grafické podobě k dispozici na webové stránce www.natura2000.cz a podrobnější data jsou od 1. 5. přístupná na správách chráněných krajinných oblastí a národních parků, které budou zajišťovat projednávání návrhů pro své územní obvody.

Vhodným nástrojem pro péči o cenné lokality Natura 2000 na zemědělské půdě jsou agroenvironmentální opatření (např. pro údržbu květnatých luk jsou vhodné tituly na podporu extenzivního hospodaření na loukách, pro zachování druhově bohatých společenstev pastvin titul na podporu extenzivních pastvin, pro zachování vybraných vzácných podmáčených a rašelinných luk pak je připraven titul na údržbu trvale podmáčených a rašelinných luk). Dále jsou některé tituly v rámci agroenvironmentálních opatření (zkrácené agro-envi) vhodné pro podporu mizejících druhů ptáků zemědělské krajiny na vybraných územích (titul Ptačí lokality na travních porostech – chřástal polní, Ptačí lokality na travních porostech – bahňáci). Pro stávající chráněná území jsou navržena některá další agro-envi opatření (např. tituly, kde je úplně omezeno hnojení, za což přísluší vyšší platba, nebo zemědělec může využít titulu na různé druhy kosení). Agro-envi jsou určeny pro zemědělsky hospodařící subjekty, jedná se o dobrovolné dohody na délku 5 let, za dodržení závazek šetrného hospodaření obdrží zemědělec ročně platbu. Agro-envi jsou v gesci MZe, MŽP se na jejich přípravě významně podílelo. 80% z plateb v agro-envi platí EU, 20% platí MZe.

Více informací o soustavě Natura 2000 najdete na www.natura2000.cz, www.env.cz, <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/home.htm>

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

SFŽP ČR mohl neoprávněně vyplatit miliony korun

Státní fond životního prostředí na základě svých kontrolních dohlídek u řady žadatelů o státní podporu zjistil, že energetické audity, které jsou nezbytnou přílohou pro získání státní dotace na tepelná čerpadla, neodpovídají skutečnosti.

V období 4 měsíců bylo provedeno 131 kontrol rodinných domů, které podle energetických auditů splňovaly Fondem stanovené podmínky. Při našich kontrolách vyšlo však najevo, že 47 % (61) z kontrolovaných auditů obsahovalo nepravdivé údaje (jiný stupeň tepelné izolace, rozdílná kvalita oken, atd.). Alarmující je na tom zejména ta skutečnost, že více než 20 státem certifikovaných auditorů zpracovalo a kulatým razítkem potvrdilo nepravdivý audit. (V mnoha případech dokonce opakovaně, z 16 auditů provedených jedním auditorem jich bylo 10 nepravdivých!)

Pokud by Fond jednal „pouze“ na základě těchto auditů, přišel by při jednorázovém čtvrtletním schvalování projektů o více než 5 milionů korun. Za rok by se tato částka mohla vyšplhat až na několik desítek milionů a ekologický efekt by byl díky špatně zatepleným domům minimální. Navíc i investorům (majitelům domů) by se vynaložená částka velmi pomalu vracela (nadbytečný únik tepla zdivem, okny, atd.).

O této skutečnosti jsme informovali Ministerstvo průmyslu a obchodu, které má certifikaci auditorů v kompetenci a jako jediné může v této věci vyvodit důsledky. V současné době se touto problematikou zabývá i Státní energetická inspekce, která nám již v řadě případů potvrdila oprávněnost našeho tvrzení.

„Považuji za zcela nepřípustné, aby energetický audit, jako jeden z typů úředního dokumentu, obsahoval nepravdivé informace a následně zkreslené závěry. Jako představitel organizace, která hospodaří s (omezenými) veřejnými prostředky věřím, že k této problematice Ministerstvo průmyslu a obchodu tvrdě přistoupí a nepoctivé auditory potrestá“, říká Andrej Mudray, ředitel SFŽP ČR.

V letech 1999 – 2002 bylo podpořeno 1148 žádostí na tepelná čerpadla o celkových nákladech cca 456,7 mil Kč, přičemž podpora formou nevratné dotace ze SFŽP ČR činila 135,3 mil Kč. Za rok 2003 bylo schváleno 263 žádostí za 57,3 mil Kč, z čehož dotace SFŽP dosáhla 18 milionů korun.

Přehled kontrol fyzických osob za období listopad 2003 – únor 2004

Krajská pracoviště	Provedená kontrola	Negativní nález
Královehradecký	4	2
Praha	7	1
Středočeský	24	14
Ústecký	8	2
Karlovarský	10	8
Liberecký	6	1
Plzeňský	2	2
Jihočeský	3	2
Moravskoslezský	21	10
Olomoucký	6	1
Zlínský	19	6
Jihomoravský	12	6
Vysočina	9	6
Celkem	131	61

Podpora formou dotace ze SFŽP ČR činí 30 % z celkových nákladů, maximálně však 100 000 korun. Cena čerpadla se odvíjí od jeho typu, průměrná cena se pohybuje v rozmezí 220 – 400 tisíc korun.

(tisková zpráva SFŽP)

Ministr Ambrozek otevřel zrekonstruovanou jeskyni

26. dubna 2004 ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek slavnostně otevřel zrekonstruovanou jeskyni v Mladči nacházející se na území chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví v Olomouckém kraji. Jeskyně prošla koncem roku 2003 rozsáhlou rekonstrukcí. Obnovení turistické trasy dlouhé 350 metrů trvalo tři měsíce a realizaci prací zajistila odborná firma. Práce byly hrazeny z účelových prostředků Ministerstva životního prostředí, v celkové hodnotě 1 245 517 Kč.

Cílem rozsáhlých úprav v interiéru Mladečských jeskyní bylo zejména odstranění nadbytečně dimenzovaných a zchátralých betonových ploch jako pozůstatku tehdejšího pojetí zpřístupnění jeskyně, výměna či oprava nevyhovujících chodníků pro návštěvníky, odstranění jejich nepoužívaných částí a obnova některých technických opatření, včetně úprav osvětlení jes-

kyně. Součástí rekonstrukce byla příprava ploch pro uvažovanou instalaci trvalé expozice prezentující život a kulturu cromagnonského člověka ve starší době kamenné. Během prací bylo z jeskyně odstraněno celkem 350 m³ materiálu, převážně betonu.

Každoročně jeskyni navštíví okolo 19 tisíc turistů a provedená rekonstrukce přispěje k jejímu zatraktivnění i k větší bezpečnosti. Celá akce se neobešla bez archeologického dohledu, při němž bylo objeveno několik pozůstatků lidských i zvířecích kostí. Celkově došlo nejen k modernizaci návštěvní trasy, ale i ke zlepšení jejího dochovaného stavu a odstranění starých ekologických zátěží. Péči o jeskyni zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, která spravuje i zbývajících 11 zpřístupněných jeskyní v ČR.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Cena zdraví a bezpečného životního prostředí 2003

Ve čtvrtek 29. dubna byly v Hotelu Atlantic v Praze vyhlášeny výsledky soutěže „Cena zdraví a bezpečného životního prostředí 2003“, kterou každoročně vyhlašuje Business Leaders Forum. Ocenění pro nejlepší projekt převzala z rukou ministra životního prostředí Libora Ambrozka a britské velvyslankyně Anne Pringle společnost TC MACH, s.r.o. za projekt „Tepelné čerpadlo MACH“.

„Cenu zdraví a bezpečného životního prostředí“ každoročně získává subjekt, jehož činnost vedla v daném roce k nejlepšímu měřitelnému výsledku zlepšení životního prostředí, zdraví zaměstnanců či obyvatel v jejím okolí nebo významnému přínosu v oblasti bezpečnosti práce. Záštitu nad projektem převzal ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Do 13. ročníku soutěže bylo přihlášeno 41 projektů, což je nejvíce v její historii. Z celkového počtu přihlásili 9 projektů zástupci obcí a měst, 7 vzdělávací a výchovná zařízení a 21 projektů bylo přihlášeno obchodními společnostmi z celé republiky. 12 z nich postoupilo do finále.

Ministr Ambrozek při předávání ceny.

Foto archiv MŽP

Projekt bude nominován i do Evropské ceny „**European Awards for the Environment**“, kterou pořádá Evropská komise. Evropská cena je rozdělena do čtyř samostatných a specifických kategorií: Management, Produkt, Proces a Mezinárodní spolupráce. Sjednocujícím kritériem pro všechny kategorie je koncept dlouhodobě udržitelného rozvoje. Dalšími projekty, které získaly nominaci do

Evropské ceny jsou „**Ekobus – nový ekonomický a ekologický autobus**“ společnosti NORDlogistic a.s. v kategorii Produkt a „**Energetické a ekologické stavitelství**“ společnosti ŽS Brno, a.s., závod energetické a ekologické stavitelství v kategorii Management.

Cena pro tepelné čerpadlo

Vítězem „Ceny zdraví a bezpečného životního prostředí 2003“ se stala společnost TC MACH, s.r.o. s projektem „Tepelné čerpadlo MACH“.

Společnost TC MACH, s.r.o. se zabývá vývojem, výrobou a instalací patentově chráněných tepelných čerpadel MACH. Dalšími oblastmi působení jsou speciální aplikace v technologických procesech s odpadním teplem, vývoj, výroba a instalace patentově chráněných tepelných čerpadel MACH i speciální aplikace v technologických procesech s odpadním teplem.

Tepelné čerpadlo je jedním z alternativních zdrojů energie. Je unikátní svou schopností získat z 1 kWh elektrické energie až 2,5 – 4 kWh energie tepelné. Existuje několik typů těchto zařízení, a to dle primárního zdroje energie:

voda – voda, kde je teplo odebírané z vody – studně nebo řeky;

země – voda, zdrojem je hlubinný vrt nebo plošný kolektor;

a vzduch – voda, kde se teplo odebírá ze vzduchu.

Jako nejlepší variantou tepelných čerpadel pro naše zeměpisné šířky se ukazuje typ vzduch – voda, při kterém, na rozdíl od ostatních řešení, nedochází k žádnému poškození okolní krajiny a při správné konstrukci je hladina hluku velice nízká – kolem 45 dB.

Tepelné čerpadla TC MACH se vyrábí na míru každému zájemci – jsou tak plně přizpůsobena každému objektu, ve kterém slouží. K výrobě jsou použity pouze ušlechtilé materiály, jako je měď a nerez.

Další ocenění

Vzhledem k vysoké úrovni přihlášených projektů a šíři jejich záběru se porota rozhodla udělit další, dodatkové ocenění projektům, které by neměly upadnout v zapomnění a jejichž příklad by měl být následován.

Zvláštní ocenění za ekologickou aktivitu municipality získal Městský úřad Litoměřice za projekt „**Podpora města Litoměřice pro instalaci solárních systémů**“, který svou podporou umožnil obyvatelům instalaci a využití alternativního zdroje energie k vytápění místo tuhých paliv a plynu. Výsledkem této otevřenosti Městského úřadu Litoměřice vůči novým řešením je jak spokojenost obyvatel Litoměřic, a to i díky finanční úspoře, tak i celkové zlepšení ovzduší. Tento projekt je zároveň i důkazem, že využití alternativních zdrojů energie má své místo a opodstatnění a mělo by být propagováno i státním sektorem.

Dále porota udělila **Zvláštní ocenění za ekologickou výchovu**, a to 6. mateřské škole Plzeň za vytvoření „**Zelené oázy radosti**“, pomocí které jsou děti již od předškolního věku vedeny k ekologickému myšlení a je tak vychovávána nová generace těch, kteří budou dbát o zachování zdravého životního prostředí.

Za **Projekt hodný zvláštního zřetele** byl označen projekt společnosti Centropa Technology, s.r.o., – „**Projekt ochrany ovzduší prostřednictvím snížení emisí díky regulaci a optimalizaci tahu komínů u středních a drobných zdrojů**“. Výsled-

kem je nejenom energetická, ale i výrazná ekologická úspora, která jde ruku v ruce i s úsporou ekonomickou.

Od prvního ročníku se do soutěže, včetně letošních projektů, přihlásilo celkem 304 projektů. Finanční náklady na jejich realizaci překročily částku 23,5 miliard Kč. Díky realizaci přihlášených projektů

došlo od roku 1992 ke snížení odpadních látek různého druhu přibližně o 1 818 400 tun, tj. množství, kterým by se naplnil vlak o 6 487 vagónech, což představuje úctyhodnou délku 66,1 kilometrů!

Více informací naleznete na <http://www.blf.cz> nebo <http://www.eu-environment-awards.org>.

Business Leaders Forum (BLF) je zájmové sdružení českých a mezinárodních firem, které svým příkladem usilují o rozvoj zdravého podnikatelského prostředí v České republice. Úzce spolupracuje s partnerskou organizací The Prince of Wales International Business Leaders Forum. Svoji činností Business Leaders Forum podporuje partnerství a spolupráci napříč sektory. Klíčovými oblastmi jsou životní prostředí, vzdělávání a sociální sféra. Cena zdraví a bezpečného životního prostředí je tradičním projektem Business Leaders Fora. „*Smyslem konání je nalézt takové projekty, které jsou zajímavé, přinášejí zlepšení kvality života a mohou být poučením pro další organizace k následování. Snažíme se nalézt a symbolicky odměnit organizace, které jsou samy k sobě zodpovědné,*“ říká Ing. Tomáš Nejedlo, výkonný ředitel BLF. Důvodem pro vyhlášení soutěže byl základní cíl BLF – „*šířit a podporovat myšlenku společensky zodpovědného chování podniků (CSR)*“, pod který spadá i ochrana životního prostředí, problematika bezpečnosti práce a podpora vzdělávání v oblasti ekologie. Cílem této prestižní soutěže je ovlivnit ekologické myšlení ve firmách, organizacích a dalších institucích. Ocenění je příležitostí pro ty z nich, které v daném roce uskutečnily projekt vedoucí k výraznému zlepšení životního prostředí, bezpečnosti práce a zdraví zaměstnanců

a obyvatel v místě působení. Kritéria výběru: vítězný projekt je každoročně vybrán nezávislou komisí složenou z odborníků v oblasti životního prostředí. Porota vybírá z přihlášených projektů, v nichž jsou popsány konkrétní měřitelné výsledky včetně finančních nákladů vynaložených na zlepšení životního prostředí. Projekty se hodnotí především na základě těchto kritérií: komplexnost, dobrovolnost, finanční objem, originalita, environmentální priority, konkrétní přínos, šíře záběru, charakteristika podniku a sociální dopad. V čele výběrové komise je prof. Bedřich Moldan z Centra pro ekologické otázky Univerzity Karlovy. Dalšími nezávislými porotci jsou Roman Vyhnánek, František Dobeš (ABB), Pavel Polícar (Utilities & Infrastructure) a Vladimír Machek. Mezi firmy, které doposud získaly ocenění, patří Komtesa Kutná Hora, Třinecké železárny, Fiomo Praha, Synthesia Pardubice, Vítkovice, Barum Continental Otrokovice, Kovohutě Příbram, Česká rafinérská, Elektrárny Opotovice, Komutex, Tesla Sezam a Metrostav. Zvláštní ocenění obdržela ZŠ Molákova, Škola Mesit a Karviná 2000, Městský úřad Frýdlant nad Ostravicí, Veskom spolu s Obecním úřadem Borová Lada, Diakonie Broumov, Městský úřad Holešov a Obec Vrutice.

Business Leaders Forum, Ing. Tomáš Nejedlo
tel: +420 224 216 275, e-mail: blf@blf.cz

Finalisté „Ceny zdraví a bezpečného životního prostředí 2003“

Společnost	Název projektu
FEZKO a.s.	Odpadové hospodářství ve FEZKO a.s.
Mlýn Čelákovice spol. s r.o.	Rozšíření a rekonstrukce malé vodní elektrárny (MVE) Mlýn Čelákovice s.r.o.
Pražská teplárenská a.s.	Snížení emisí v Praze napojením vytápění oblastí Krč, Lhotka - Libuš a Modřany na Pražskou teplárenskou soustavu
Lovochemie, a.s.	Výroba kyseliny dusičné KD6
ŽS Brno, a.s. Závod energetické a ekologické stavitelství	Energetické a ekologické stavitelství
Centropa Thermology, s.r.o.	Projekt ochrany ovzduší prostřednictvím snížení emisí díky regulaci a optimalizaci tahu komínů u středních a drobných zdrojů
Třinecký Vkus, s.r.o.	Třinecký Vkus, s.r.o.
Sklopísek Střeleč, a.s.	Zavedení integrovaného systému managementu jakosti (ISO 9001:2000), životního prostředí (ISO 14001:1996) a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci OHAS 18001:1999).
NORDlogistic a.s.	Ekobus - nový ekonomický a ekologický autobus
Kovohutě Příbram, a.s.	Zdraví zaměstnanců
TC MACH, s.r.o.	Tepelné čerpadlo MACH
JENA Praha, s.r.o.	Ekologická kompostárna

Twinningový projekt „Systém řízení informací o životním prostředí“

1. března 2004 byl na Ministerstvu životního prostředí České republiky zahájen nový twinningový projekt ve spolupráci s německým Spolkovým ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a jaderné bezpečnosti (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit – BMU).

Projekt nazvaný „Systém řízení informací o životním prostředí (CENIA)“ má za úkol zajistit pomoc při přejímání a prosazování všech částí *acquis communautaire* týkajících se poskytování informací a reportingu v oblasti životního prostředí. Projekt například chce poskytnout České republice podporu při právní a praktické implementaci Směrnice Rady 90/313/EEC o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí, Směrnice Rady 91/692/EEC, kterou se normalizují a racionalizují zprávy o provádění některých směrnic týkajících se životního prostředí, a Směrnice Rady (EEC) č. 1210/90 o ustavení Evropské agentury životního prostředí a Evropské informační a pozorovací sítě o životním prostředí (EIONET). Zvláštní pozornost bude věnována nové Směrnici 2003/4/ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS. Dále se projekt zaměří na eventuelní novou rámcovou směrnici o reportingu, která by měla nahradit Směrnici 91/692/EEC. Kromě pomoci při implementaci těchto klíčových směrnic je rovněž cílem projektu spustit činnost nové agentury „CENIA“ (Czech Environmental Information Agency), která byla založena k 1. lednu 2004.

Cíle a realizace

Hlavním cílem projektu je realizace modelu integrovaných dat v souladu s agenturou CENIA. Úkolem této agentury je zajistit praktickou a detailní implementaci legislativy Evropské unie (a legislativy na dalších úrovních) o životním prostředí, tj. například centralizovaný sběr dat a kontrola a hodnocení validity všech zákonů o životním prostředí. CENIA bude zajišťovat výměnu dat o životním prostředí mezi národními a regionálními správními úrovněmi, reporting v souladu se směrnicemi EU a harmonizaci s požadavky legislativy EU (a legislativy na dalších úrovních). Bude také zodpovědná za reporting o stavu životního prostředí, přípravu analýz politik,

rozšiřování veřejných informací a poskytování konzultací zájmovým skupinám. Konečně by agentura měla také integrovat reporting o životním prostředí včetně indikátorů udržitelného rozvoje.

Aby byly všechny tyto požadavky splněny, je projekt rozdělen do čtyř fází, určujících průběh projektu: analýza stávajícího řízení informací o životním prostředí, zmapování potřeb uživatelů, implementace modelu centralizovaných dat a zajištění výkonnosti informačního systému.

Perspektiva

Tento twinningový projekt má bezpochyby ambiciózní cíle. Projektové aktivity prezentované v partnerské smlouvě budou probíhat v rámci probíhajícího obecného procesu formulování politiky životního prostředí a současné administrativní restrukturalizace, jejímž cílem je plnění přístupových smluv. Tyto procesy jsou založeny na politickém rozhodování v rámci demokratického politického systému České republiky a odrážejí se v rozhodnutích vlády a parlamentu. Většina zásadních rozhodnutí, která jsou nezbytná pro dosažení zamýšlených výsledků projektu, je závislá na celkové politické vůli adaptovat stávající předpisy EU. Rozhodnutí související s projektem, plánování a programy podléhající rozhodnutím v oblasti životního prostředí a reportingovým procedurám musí být podporovány efektivními správními strukturami, především vhodným personálním obsazením, a to jak z hlediska obsahu, tak z hlediska způsobilosti, a adekvátními finančními a technickými zdroji, které by měly být k dispozici pro uskutečnění všech souvisejících aktivit.

Pokud bude umožněno přijetí centralizovaného systému jak ze strany tvůrců dat, tak ze strany uživatelů dat, cíl projektu bude moci být splněn.

Claus Heuberger,
předstupní poradce

Ministr poklepal na základní kámen střediska ekologické výchovy

Stavbu nové budovy střediska ekologické výchovy Sluňákov v Horce nad Moravou symbolicky zahájil poklepáním na základní kámen ministr životního prostředí Libor Ambrozek. Na vybudování objektu přispěje 36 milionů korun Státní fond životního prostředí.

„Ekologická výchova je jednou z mých priorit a středisko Sluňákov patří v této oblasti k těm nejlepším. Jsem proto rád, že se podařilo pro výstavbu

nové budovy získat dostatek finančních prostředků. Věřím, že se střediskem budou spokojeni všichni – děti, učitelé i široká veřejnost. Za důležité považuji, že bude sloužit i jako turisticko – informační centrum, kde se návštěvníci dozvědí zajímavosti o nejbližším okolí – tedy unikátní přírodě lužního lesa,“ komentuje událost ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Libor Ambrozek na Den Země zasadil lípu a zahájil výstavu dětských výtvarných prací

Ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek se na Den Země 22. dubna zúčastnil oslavy tohoto svátku na radnici Městské části Praha 13.

Nejprve spolu s místostarostou městské části Praha 13 Petrem Webrem, radním hlavního města Prahy Milošem Gregarem a pracovníci odboru životního prostředí MČ Praha 13 Danou Céovou zasadili před školou ve Fingerově ulici lípu srdčitou, která vyrostla ve Výzkumném ústavu krajiny a okrasného zahradnictví Silva Taroucy (VÚKOZ) v Průhoních. Lípa je potomkem památného stromu – lípy srdčité z Kamenné Horky u Svitav, která měla obvod kmene 612 cm. „Stáří toho stromu bych odhadoval na 400 až 450 let,“ říká ředitel VÚKOZ Ivo Tábor. „Přál bych vám, aby vám tady ta lípa vydržela také alespoň stejně dlouhou dobu,“ řekl shromážděným občanům Prahy 13 a především dětem ze

Ministr sází lípu před školou v Praze 13.

Foto Jakub Kašpar

školy ve Fingerově ulici ministr Ambrozek.

Ve vstupní hale radnice pak místostarosta Weber spolu s ministrem Ambrozkem a radním Gregarem zahájili výtvarnou výstavu s názvem „Co nám voda dává a bere“. Ta představuje nejlepší práce z dětské výtvarné soutěže se stejným názvem, kterou loni k Mezinárodnímu roku vody vyhlásilo Ministerstvo životního prostředí. Všichni hosté, včetně ministra Ambrozka, dostali poté od zástupců radnice darem březové koště jako pozvánku na akci Prahy 13 „Na koštěti do Evropy“, která se konala v předvečer vstupu ČR do EU o Valpuržině noci (30. dubna). Setkání zakončila projekce dokumentárního filmu režiséra Tomáše Škrdlanta „Myšlení vody“.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Kroměříž je mezi deseti nejlepšími městy v Evropě

V úterý 1. června 2004 předá komisařka pro životní prostředí Margot Wallströmová již podruhé v Bruselu na slavnostním večeru v rámci Zeleného týdne **ceny třem vítězným městům v soutěži o Evropské ceny za udržitelnou mobilitu 2003**. Mezi deseti městy, nominovanými do nejvyššího kola soutěže, je i Kroměříž. K dalším nominovaným městům patří Almada (Portugalsko), Donosia – San Sebastian (Španělsko), Las Palmas z Gran Canaria (Španělsko), Kiel (Německo), Koprivnica (Chorvatsko), Lublaň (Slovinsko), Krakov (Polsko), Lund (Švédsko) a Tours (Francie).

Město Kroměříž dokázalo podle mínění poroty prolomit bariery, které brání hendikepovaným lidem dostat se ve městě tam, kam potřebují. Kladně byl hodnocen jak uspořádaný seminář o cestách, které zlepší dostupnost města pro zrakově postižené, tak praktická ukázka činnosti Výcvikového střediska vodicích psů z Jinonic na kroměřížském náměstí. Porotě se také líbilo téma besedy u kulatého stolu, kde se sešli zástupci veřejné správy s občany, aby probrali problematiku bariér v Kroměříži a priority pro jejich postupné odstraňování.

Po několik měsíců probíhala v roce 2003 Kroměříži akce „Na kolo jen s přílbou“ zaměřená na dětské cyklisty, pro městskou hromadnou dopravu město nakoupilo nízkopodlažní autobusy.

Soutěž Evropské komise je určena pro města ze všech 25 členských států EU i kandidátských zemí.

Komise chce touto cestou vyzdvihnout a ocenit nejlepší příklady evropských měst, zaměřené na ekologické formy dopravy. Za Českou republiku se do soutěže o Evropský týden mobility 2003 přihlásilo pět měst.

V loňském roce bylo mezi deseti nominovanými městy české město Vsetín, hlavní cenu vyhrála města Ferrara (Itálie), Ženeva (Švýcarsko) a Lund (Švédsko).

Evropský den bez aut, který se poprvé uskutečnil ve Francii v roce 1998, se koná v Evropě již řadu let. Od roku 2002 se stal součástí Evropského týdne mobility. Obě osvětové a propagační akce mají v evropských městech podpořit nový přístup, zaměřený na ekologicky přijatelnější a udržitelnější způsoby dopravy, a napomoci při omezování individuální automobilové dopravy ve městech. Orgány místní samosprávy přitom mohou představit svá města v jiném světle a zvýšit povědomí občanů o dopadech různých způsobů dopravy na životní prostředí.

Evropský den bez aut a Evropský týden mobility se v ČR připravuje i v roce 2004.

Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP

Pro další informace doporučujeme:

<http://www.env.cz/edba>

<http://www.22september.org>

Nový zákon o GMO

Od 25. února 2004 platí zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, který nahrazuje zákon č. 153/2000 Sb.

Důvodem, proč byl v poměrně krátké době vydán pro tuto oblast nový zákon, je zejména vstup ČR do Evropské unie a s tím související potřeba převzetí odpovídající evropské legislativy. Zákon č. 78/2004 Sb. transponuje základní předpis ES v oblasti nakládání s geneticky modifikovanými organismy (GMO), kterým je směrnice 2001/18/EC. Oproti zákonu č. 153/2000 Sb. také podrobněji stanoví postup správního řízení, pokuty za porušení povinností a v souladu s evropskými trendy a politikou MŽP poskytuje veřejnosti více informací i možnost zapojení do schvalovacích procesů. Prováděcím předpisem k zákonu 78/2004 Sb. je vyhláška č. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.

Dále je třeba upozornit, že vstupem do EU začnou v České republice platit přímo též dvě nařízení, upravující oblast GMO: nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1830/2003 o sledovatelnosti a označování geneticky modifikovaných organismů a sledovatelnosti potravinářských a krmivářských výrobků z GMO a o změně směrnice 2001/18/EC, a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1946/2003 o přeshraničních pohybech geneticky modifikovaných organismů.

Použití geneticky modifikovaných organismů je velmi široké, zahrnuje mikroorganismy, laboratorní zvířata i zemědělské plodiny, vědecký výzkum i komerční využití. Z toho vyplývají vysoké nároky na zajištění státní správy jak při odborném posuzování žádostí o povolení nakládání s GMO, tak při provádění kontrol dodržování podmínek stanovených v rozhodnutích. Snahou MŽP je maximální transparentnost povolovacích procesů spočívající mimo jiné v aktuálním informování veřejnosti prostřednictvím internetových stránek MŽP i různých seminářů a publikací. Odbor environmentálních rizik MŽP, pod který agenda GMO spadá, již uspořádal informační seminář k novému zákonu pro zástupce dotčených orgánů státní správy a pro uživatele GMO. Na podzim letošního roku se uskuteční podobná akce určená široké veřejnosti, kde budou diskutovány zkušenosti s uváděním zákona 78/2004 Sb. do praxe.

**Ing. Zuzana Doubková,
VO ČK GMO,
odbor environmentálních rizik MŽP**

Losos se vrací – ale na jak dlouho?

16. dubna začala sezóna lovu ryb na pstruhových revírech. Rybáři v severních Čechách v povodí řek Kamenice, Ploučnice a Ohře se mohou od roku 1999 setkat i s lososem obecným, který se do našich vod vrací po bezmála padesátileté přestávce. Na návratu této ryby se podílí Český rybářský svaz, Agentura ochrany přírody a krajiny a Ministerstvo životního prostředí. Vysazen byl už více než milion kusů rybního plůdku. Úspěšný projekt je ale ohrožen plány na výstavbu dvou plavebních stupňů na dolním Labi. Ty by nenávratně poškodily cenný ekosystém řeky, unikátní v evropském měřítku.

O tom, zda veřejný zájem na výstavbě jezů převažuje nad zájmem chránit unikátní přírodu, by měla rozhodnout vláda (v době uzávěrky Zpravodaje nebylo toto rozhodnutí známo, pozn. red.). Ministerstvo životního prostředí totiž pro stavbu v listopadu 2003 neudělilo výjimku z ochranných podmínek kriticky ohrožených živočichů a rostlin. Ke stavbě bylo vydáno nesouhlasné stanovisko EIA (hodnocení vlivů stavby na životní prostředí). S umístěním stavby na území CHKO nesouhlasí ani správa obou postižených chráněných krajinných oblastí CHKO České středohoří i CHKO Labské pískovce. Se stavbou nesouhlasilo ani saské a německé spolkové ministerstvo životního prostředí, Národní park Saské Švýcarsko a další instituce. Stavba by nenávratně poškodila přírodu středního toku Labe, unikátní i v evropském měřítku. Ohrozila by 41 druhů chráněných živočichů a rostlin, které se vyskytují v doprovodných eko-

systémech řeky Labe. Podle zprávy NKÚ je stavba ekonomicky nerentabilní.

„Jezy by vytvořily pro lososy migrační překážky a znemožnily také jejich rozmnožování přímo v hlavním toku Labe. Bahnité náplavy, které kvůli pomalejšímu proudění vody vzniknou, zanesou totiž šterkový substrát, na němž se lososi mohou vytírat“, komentuje riziko stavby ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny Martin Dušek.

Předpokladem úspěšného návratu lososa obecného do našich vod je především podstatné zlepšení kvality vody v Labi, ke kterému došlo po roce 1989. Hlavní zásluhu má však cílená podpora prováděná vysazováním mladých ryb (tzv. plůdku), kterou zajišťuje územní výbor Českého rybářského svazu v Ústí nad Labem za dotační podpory Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí. Celkem již bylo vysazeno do vod severních Čech 1 081 000 ks plůdku lososa obecného, což si vyžádalo celkové náklady ve výši 6 924 630 Kč, z nichž Ministerstvo životního prostředí přispělo prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky částkou 4 622 835 Kč. První dospělí lososi byli potom zjištěni v říčce Kamenici v roce 2002. Lovit tyto ryby ale rybáři nemohou, protože jsou celoročně přísně chráněny.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Kontakt:
Martin Dušek, ředitel Agentury ochrany přírody
a krajiny, tel: 724166133

Dodatek dobrovolné dohody o omezování znečištění rtutí

Dne 13. dubna podepsal ministr životního prostředí Libor Ambrozek spolu se zástupci České stomatologické komory (ČSK) a Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK) „Dodatek č. 1 k Dobrovolné dohodě mezi MŽP a ČSK o omezování zatížení životního prostředí rtutí ze stomatologických zdravotnických zařízení“.

Zákon o vodách ukládá každému, kdo zachází se zvláště nebezpečnými závadnými látkami, povinnost činit opatření, aby neunikaly do povrchových a podzemních vod nebo do kanalizací, a současně požádat o povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky do vod povrchových nebo do kanalizace. Takovou látkou je i rtuť ve všech svých formách, tedy i amalgam (30 % rtuti) používaný ve stomatologických zdravotnických zařízeních. Vzhledem ke značnému počtu těchto zařízení (přes 6500 křesel), množství zpracovávaného amalgamu (cca 20 t ročně) a nebezpečnosti rtuti pro životní prostředí, představují tato zařízení závažný zdroj znečištění životního prostředí. Část amalgamu spolu s odpadními vodami z ordinací odchází do kanalizace, kde kontaminuje čistírenské kaly, které nemohou být dále využívány v zemědělství a musí být nákladně ukládány na skládky nebezpečných odpadů.

Hlavním cílem dohody je závazek ČSK na instalaci a řádný provoz účinných (min. 95 %) odlučovačů amalgamu na stomatologických pracovištích:

- u souprav nově instalovaných po datu uzavření dohody ke dni uvedení do provozu,
- u stávajících souprav, které nemají odlučovač instalován, do 31. 12. 2004,
- u stávajících souprav, které již mají instalován odlučovač s účinností nižší než požadovanou, ale vyšší než 70 %, do 31. 12. 2005.

Z posledního hodnocení realizace dohody vyplývá, že ke konci roku 2003, tj. za dva roky realizace, bylo instalováno 3156 odlučovačů a dosaženo 49% vybavenosti ordinací.

Při vyhodnocování dohody se ukázalo jako potřebné zapojit do ní i Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK), zejména z důvodu jednání mezi oblastními komorami ČSK a jednotlivými provozovateli kanalizací o podmínkách vypouštění odpadních vod a formulaci vodoprávních povolení. Toho bylo dosaženo podepsáním dodatku o přistoupení SOVAK k dohodě.

Dodatek č. 1 navazuje na „Dobrovolnou dohodu mezi MŽP a ČSK o omezování zatížení životního prostředí rtutí ze stomatologických zdravotnických zařízení“, kterou dne 13. prosince 2001 podepsali tehdejší ministr životního prostředí Miloš Kužvar a prezident České stomatologické komory Jiří Pekárek. Návně vydalo MŽP „Směrnici k vydávání povolení pro vypouštění odpadních vod s obsahem rtuti ze stomatologických zdravotnických zařízení do kanalizace“, kterou společně s dohodou v plném znění uveřejnilo počátkem roku 2002 ve Věstníku MŽP a na svých internetových stránkách.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Čeští geologové u prezidenta Nikaraguy

Expedice pracovníků České geologické služby se v průběhu letošních terénních prací setkala s prezidentem nikaragujské republiky Enrique Bolanosem, který 31. března 2004 navštívil město Somoto.

Zástupci kraje Somoto prezidentovi předvedli plán rozvoje svého kraje a přitom ocenili studii geologických rizik České geologické služby jako důležitou součást výchozí dokumentace územního plánu.

Od roku 1996 poskytuje vláda České republiky v souvislosti s členstvím ČR v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) finanční prostředky na zahraniční rozvojovou spolupráci. Tu koordinuje Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s jednotlivými resorty. Ministerstvo životního prostředí se zapojilo do programu zahraniční rozvojové spolupráce v roce 1997 a během let 1997 – 2003 koordinovalo realizaci 38 rozvojových projektů v 28 zemích světa.

Jedním z těchto projektů je **Geologický výzkum přírodních rizik v centrální části Nikaraguy**, na

kterém se podílí Česká geologická služba za garance MŽP. Cílem projektu je zhodnotit stupeň a druh geologického nebezpečí a zranitelnosti pro několik oblastí Nikaraguy. Výsledky práce geologů ČGS jsou v jednotlivých regionech žádány a užívány při plánování územního rozvoje. V roce 2004 je zpracováváno území kraje Somoto v severozápadní Nikaragui při hranici s Hondurasem.

Více informací lze získat na těchto internetových adresách:

www.env.cz (Zahraniční vazby/ Zahraniční pomoc v gesci MŽP)

www.cgu.cz (mezinárodní projekty)

**Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP**

Informace o změnách v provádění úmluvy CITES v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie

Předpisy Evropských společenství

Poněvadž základní předpisy ES k provádění úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) jsou nařízeními, bude v České republice platit od data vstupu do EU (1. 5. 2004) režim podle těchto předpisů ES. Přehled těchto předpisů je uveden v příloze.

Nařízení jsou předpisy ES, které jsou obecně závazné a bezprostředně účinné. Nařízení jsou tedy jakýmsi „evropskými zákony“, které zavazují nejen členské státy, nýbrž i přímo fyzické a právnické osoby. Ve vztahu k právním řádům členských států proto platí, že ustanovení nařízení se do nich nepřebírají, členské státy pouze upraví náležitosti nezbytné pro bezkonfliktní aplikaci nařízení na jejich území (stanovení příslušných správních úřadů povolovacích i kontrolních, stanovení sankcí za porušení ustanovení nařízení apod.). Národní soudy a státní správa se ve svých rozhodnutích musí řídit nařízeními obdobně jako ostatními právními předpisy. Je-li rozpor mezi nařízením ES a národním právním předpisem, musí se dát přednost ustanovení podle nařízení a členský stát musí kontroverzní domácí předpis nebo jeho část přizpůsobit.

Směrnice naproti tomu není obecně závazná. Zavazuje pouze členské státy cílem, kterého má být dosaženo. Vnitrostátní správní orgány pak používají a fyzické a právnické osoby se řídí vnitrostátní právní normou, která směrnici transponuje, nikoli však směrnici samou.

Dalšími prameny práva ES jsou **rozhodnutí, doporučení a stanoviska a judikatura Evropského soudního dvora**.

Předpisy ES jsou zveřejňovány v Úředním věstníku Evropských společenství (řada L – Legislation).

Nový zákon o obchodování s ohroženými druhy

Zákon č. 100/2004 Sb. o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy):

1. nabývá účinnosti od data vstupu ČR do EU a zároveň zruší zákon č. 16/1997 Sb. (s výjimkou části osmé o změně zákona č. 114/1992);
2. bude národním prováděcím předpisem k nařízení Rady č. 338/97 a dalším předpisům ES (viz příloha č. 1);
3. stanoví povinnosti a kompetence českých úřadů k provádění jednotlivých ustanovení nařízení Rady č. 338/97. Tyto kompetence budou obdobné jako podle nynějšího zákona č. 16/1997 Sb. (např. MŽP bude udělovat povolení k vývozu a dovozu exemplářů ve vztahu ke třetím zemím (tj. mimo rámec EU), AOPK ČR je ustanovena národním vědeckým orgánem CITES, kompetence kontrolních orgánů – celní orgány a ČIŽP, SVS a SRS. Nově bude sta-

novena kompetence krajských úřadů a správ chráněných krajinných oblastí a národních parků při povolování vnitrounijského obchodu s exempláři CITES, kde to nařízení Rady č. 338/97 vyžaduje – viz č. 8 uvedeného nařízení);

4. stanoví a upřesní provádění těch ustanovení nařízení Rady č. 338/97, kde je tímto nařízením ponechána volnost členským státům, jestli je uplatní, či nikoliv. Jde např. o možnost nahrazení vývozních dokladů CITES rostlinolékařskými osvědčeními vydávanými pro vývoz uměle vypěstovaných rostlin příslušnými orgány rostlinolékařské péče;
5. z ustanovení nynějšího zákona č. 16/1997 Sb. převezme systém povinné registrace některých exemplářů CITES v České republice, který je dán v souladu s požadavky nařízení Rady č. 338/97 na regulaci vnitrounijského obchodu s exempláři CITES (registrace se sjednocuje s vydáváním výjimek ze zákazu komerčních činností s některými exempláři podle čl. 8 uvedeného nařízení);
6. stanoví způsob kontroly a sankce za porušování příslušných předpisů ES a zákona včetně zabavení exemplářů a stanoví postup státních orgánů při nakládání se zabavenými exempláři. Tato část je řešena obdobně jako v nynějším zákoně č. 16/1997 Sb. a v návaznosti na příslušná ustanovení zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (§§ 181f, 181g, 181h).

V souvislosti s uvedeným zákonem je třeba zdůraznit, že předpisy ES velmi podrobně upravují podmínky obchodu s exempláři CITES, takže je třeba vždy nahlížet do těchto předpisů, neboť zákon tyto podmínky neobsahuje a bez znalosti předpisů ES mohou být některé části zákona nesrozumitelné.

K zákonu č. 100/2004 Sb. byla zpracována prováděcí vyhláška, týkající se zejména podrobnějších údajů k dokladům CITES a značení exemplářů atd., která v současné době vychází ve Sbírce zákonů pod č. 227/2004 Sb.

Režim obchodu s exempláři CITES po 1. 5. 2004 podle předpisů ES:

1. Definice „exempláře“ viz bod 6
2. Definice „obchodu“.

„Obchodem“ se rozumí dovoz do EU, včetně přivezení z moře, a vývoz či zpětný vývoz z EU, a také využívání, přemísťování a převod vlastnictví exemplářů podle nařízení Rady č. 338/97 v rámci EU, včetně případů uvnitř jednoho členského státu (čl. 2 písm. u) nařízení Rady č. 338/97).

„Prodej“ je jakákoli forma prodeje. Za prodej se považuje i pronajmutí, směna nebo výměna a obdobné výrazy mají být vykládány podobně (čl. 2 písm. p) nařízení Rady č. 338/97).

3. Seznamy chráněných druhů v přílohách A, B, C a D (namísto CITES I, II a III).

Přestane platit vyhláška č. 82/1997 Sb. se seznamy druhů chráněných podle CITES (CITES I, II

a III). Namísto toho začnou platit seznamy druhů podle příloh A,B,C a D k nařízení Rady č. 338/1997. Příloha A zhruba odpovídá příloze I k CITES, B příloze II a C příloze III. Prakticky však legislativa ES zařazuje velké množství druhů do přísnější kategorie než CITES. Podrobnosti viz čl. 3 nařízení Rady č. 338/97 a platné přílohy A,B a C.

V příloze D je seznam druhů, po němž platí podle čl. 4 odst. 4 nařízení Rady č. 338/97 povinnost dovozců hlásit dovoz celním orgánům EU vyplněním předepsaného oznámení o dovozu. S výjimkou několika málo druhů CITES III, vůči kterým mají členské státy EU výhradu, jsou v příloze D další druhy, které nejsou chráněny CITES.

4. Obchod s třetími zeměmi.

Povolení k vývozu a dovozu exemplářů přes vnější hranice EU vydává pro české subjekty Ministerstvo životního prostředí. Pokud legislativa ES k CITES hovoří o vývozu, zpětném vývozu a dovozu, má se na mysli pouze tento tzv. obchod s třetími zeměmi a nikoliv obchod uvnitř EU mezi členskými státy.

Doklady pro vývoz a dovoz budou vydávány na formulářích podle legislativy ES k CITES. Tyto doklady musí vývozci nebo dovozci předkládat příslušným celním orgánům podle ustanovení legislativy ES. Většinou je třeba doklady předložit na vnějších hranicích EU. V praxi tedy bude často nastávat situace, kdy české doklady budou předkládány celními orgány jiného členského státu, a naopak. Všechny státní orgány (včetně celníků) všech členských států uznávají doklady vydané výkonnými orgány CITES členských států podle nařízení Rady č. 338/97.

Pro dovoz do ČR přestane MŽP vydávat potvrzení pro účely prokázání povoleného dovozu podle § 21 zákona č. 16/1997 Sb. Podle předpisů ES bude dovozce prokazovat povolený dovoz kopií č. 2 (žlutá) příslušného dovozního povolení CITES, která musí být náležitě vyplněna a potvrzena celními orgány EU.

Přestanou platit omezení obchodu se státy, které nejsou smluvními stranami CITES podle § 15 a 16 zákona č. 16/1997 Sb.

Podle nařízení Rady č. 338/97 platí pro dovoz exemplářů druhů CITES II (respektive z přílohy B) přísnější ustanovení než podle CITES, a sice povinnost mít předem dovozní povolení příslušného výkonného orgánu EU. Obdobné ustanovení platí v ČR i podle zákona č. 16/1997 Sb.

Čl. 4 odst. 6 nařízení Rady č. 338/97 zmocňuje Evropskou komisi k vyhlášení omezení dovozu exemplářů druhů z přílohy B buď obecně, anebo pro určitý typ exemplářů nebo z určitých zemí. Seznam druhů, pro něž platí tento dočasný zákaz dovozu do EU, se často mění a dnes je již značně rozsáhlý. Je zveřejněn v předpise citovaném pod č. 4 v příloze. Předpisy ES stanoví v některých přesně vymezených případech mírnější režim dovozu nebo vývozu předmětů, které jsou exempláři osobního nebo rodinného charakteru (viz článek 4 nařízení Rady č. 338/97 a kapitola IV nařízení Komise č. 1808/2001).

Předpisy ES umožňují používat rostlinolékařská osvědčení namísto vývozních dokladů CITES pro vývoz uměle vypěstovaných rostlin druhů z přílohy B a hybridů z přílohy A. V ČR se s touto možností počítá

v ustanovení nového zákona o obchodování s ohroženými druhy a je to upřesněno vyhláškou k tomuto zákonu.

5. Vnitrostátní a vnitrounijní obchod.

Česká republika se stane součástí společného trhu umožňujícího volný pohyb zboží a osob uvnitř hranic Evropské unie. Do značné míry přestává být rozdíl mezi vnitrostátním obchodem a obchodem s ostatními členskými státy EU. Vnitrounijní obchod s exempláři CITES upravuje jednotným způsobem zejména čl. 8 nařízení Rady č. 338/97. Členské země však mohou mít přesnější opatření, zejména pokud jde o držení exemplářů CITES na základě předpisů o ochraně přírody nebo zdraví obyvatel (veterinární a rostlinolékařské předpisy).

6. Zákaz komerčního využívání exemplářů z přílohy A (tj. druhů přímo ohrožených vyhynutím).

Podle čl. 8 odst. 1 nařízení Rady č. 338/97 je zakázán nákup, nabízení ke koupi, nabývání pro obchodní účely, veřejné vystavování pro obchodní účely, využívání pro obchodní zisk a prodej, držení za účelem prodeje, nabízení k prodeji nebo převážení za účelem prodeje exemplářů druhů zařazených do přílohy A. Příslušné orgány mohou případ od případu vydat výjimku z tohoto zákazu komerčního využívání exemplářů druhů z přílohy A, pokud jsou splněny podmínky čl. 8 odst. 3 uvedeného nařízení. V ČR budou tyto výjimky vydávat krajské úřady a správy. Výjimky se vydávají na formulářích podle legislativy ES (tzv. „potvrzení EU o výjimce“ či „certifikáty EU“) a platí v celé EU.

„Exemplářem“ se rozumí jakýkoliv živočišný nebo rostlinný jedinec, ať živý nebo neživý, patřící k některému z druhů zařazených do příloh A až D, jakákoliv jeho část nebo odvozenina, ať tvoří součást jiného zboží či nikoliv, jakož i jakékoli jiné zboží, u něhož je podle průvodních dokumentů, obalu nebo označení či etikety nebo jakýchkoli jiných příznaků patrné, že představuje nebo obsahuje části či jiné odvozeniny živočichů nebo rostlin uvedených druhů, pokud takové části nebo odvozeniny nejsou vyňaty z působnosti ustanovení tohoto nařízení nebo ustanovení týkajících se přílohy, do které je dotýčný druh zařazen, a to vyznačením této skutečnosti v dotýčných přílohách.

Exemplář se považuje za exemplář druhu zařazeného do příloh A až D tehdy, pokud jde o živočicha nebo rostlinu, z jehož „rodičů“ alespoň jeden patří ke druhu zařazenému do těchto příloh, případně pokud jde o část či odvozeninu z takového živočicha nebo rostliny patří ke druhům, z nichž každý je zařazen do jiné přílohy nebo z nichž pouze jeden je zařazen do těchto příloh, platí ustanovení přísnější přílohy. Nicméně v případě exemplářů hybridních rostlin, pokud je jeden z „rodičů“ zařazen do přílohy A, platí ustanovení přísnější přílohy jedině tehdy, jestliže je tato skutečnost jmenovitě pro takový druh uvedena v poznámce uvedené v dané příloze (čl. 2 písm. t) nařízení 338/97.

Evropská komise vyhlásila některé všeobecné odchylky z tohoto zákazu v souladu s čl. 4 nařízení

Rady č. 338/97. Tyto odchylky jsou specifikovány v legislativě ES (viz bod 3 v příloze č. 1) a týkají se např. uměle vypěstovaných rostlin, na které se zákaz nevztahuje.

7. Povinnost prokazovat zákonný původ exemplářů z přílohy B.

Podle čl. 8 odst. 5 nařízení Rady č. 338/97 se stejný zákaz komerčního využívání vztahuje i na exempláře druhů z přílohy B, s výjimkou případů, kdy lze příslušnému orgánu členského státu přesvědčivě prokázat, že exempláře byly získány, a pokud pocházejí z území mimo EU, že byly dovezeny v souladu s požadavky platných právních předpisů o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (tj. předpisů ES a národních předpisů).

8. Zvláštní předpisy pro přemísťování živých exemplářů CITES.

Čl. 9 nařízení Rady č. 338/97 stanoví podmínky přemísťování živých exemplářů CITES uvnitř EU. Živé exempláře druhů z přílohy A mohou být přemísťovány pouze na základě povolení příslušného úřadu, kterým bude v ČR Ministerstvo životního prostředí. Bližší podrobnosti jsou v čl. 9 odst. 1 až 3 uvedeného nařízení. Čl. 4 a 5 dále stanoví povinnost držitele pečovat o pohodu převážených živých zvířat a povinnost, že při přemísťování živého exempláře druhu z přílohy B může držitel exemplář opustit teprve poté, co zajistil, aby zamýšlený příjemce byl odpovídajícím způsobem informován o ubytování, vybavení a postupech k zajištění řádné péče o exemplář.

9. Změny v povinné registraci exemplářů CITES na území ČR.

Povinná registrace některých exemplářů CITES, která byla upravena v § 23 zákona č. 16/1997 Sb., je podle nového zákona zaměřena především na exempláře druhů z přílohy A. V praxi to znamená, že takové exempláře musí registrovat každý držitel, bez ohledu na to, zda exemplář využívá ke komerčním aktivitám. Pokud současně prokáže splnění podmínek podle čl. 8 nařízení Rady č. 338/97, dostane vlastníkem nebo dlouhodobý držitel exempláře od registračního úřadu i potvrzení EU o výjimce (viz výše). MŽP vyhláškou rozšíří povinnost registrace i na další druhy než z přílohy A, a to na základě doporučení vědeckého orgánu. Povinná registrace bude platit pouze na území České republiky.

10. Obchod s jedinci zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb.

Spolu s povinnou registrací budou i nadále platit zákazy a další omezení a podmínky, pokud jde o jedince zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Řada těchto druhů je současně i v příloze A k nařízení Rady č. 338/97 Sb., takže pro jejich exempláře začne nově platit také zákaz komerčního využívání podle legislativy ES (viz výše).

11. „Prováděcí“ nařízení Komise č. 1808/2001.

Nařízení Komise č. 1808/2001 (toto nařízení bude v brzké době nahrazeno novým předpisem – viz

níže) dále podrobně specifikuje ustanovení Rady č. 338/97 Sb.:

- Jsou zde uvedeny jednotné formuláře dokladu EU a stanoveny podmínky jejich používání.
- Je zde podrobná definice „exempláře narozeného a odchovaného v zajetí“ a „exempláře uměle vypěstovaného“ a upřesněny výjimky pro obchod s takovými exempláři.
- Jsou zde podrobně upraveny výjimky a odchylky pro nakládání s „exempláři osobního a rodinného charakteru“.
- Je zde stanovena povinnost a způsob označení exemplářů CITES.

Nařízení Komise č. 1808/2001 bude pravděpodobně v brzké době nahrazeno novým předpisem (viz 3 v příloze). Členské státy budou mít např. možnost vydávat pro případy častého překračování hranic s určitým exemplářem dlouhodobě platné doklady, které budou moci být používány vícenásobně a opakovaně. K provádění tohoto opatření v ČR bude muset MŽP navrhnout Parlamentu novelu zákona o obchodování s ohroženými druhy.

Některé problémy, které se mohou vyskytnout v souvislosti se změnou právních předpisů k CITES od 1. 5. 2004:

Ministerstvo životního prostředí konzultovalo s Evropskou komisí (EK) problém platnosti českých dokladů CITES vydaných před vstupem do EU (dále jen „staré doklady“), jestliže doba platnosti vyznačená na dokladu přesáhne do období, kdy již bude Česká republika členským státem EU a budou platit předpisy ES namísto nynějšího zákona č. 16/1997 Sb., na jehož základě byly doklady vydány. Stanovisko EK je, že staré doklady neodpovídají požadavkům předpisů ES a proto je příslušné orgány EU nebudou po 1. 5. 2004 akceptovat.

Dalším problémem je to, že MŽP může vydávat doklady podle předpisů ES až od 1. 5. 2004 a do té doby vydávalo pouze staré doklady. S tímto omezením by měli vývozci a dovozci počítat při obchodech uskutečňovaných v tomto období.

Krajské úřady (a správy v národních parcích a CHKO) začnou od 1. 5. 2004 vykonávat agendu, a sice vydávání výjimek pro vnitrounitní obchod s exempláři z přílohy A, a to podle čl. 8 nařízení Rady (ES) č. 338/97.

Další předpokládané změny mohou vzniknout tím, že Evropská komise plánuje vydání nového předpisu namísto nařízení č. 1808/2001 (viz bod 2 v příloze č. 1) během první poloviny 2004, což může způsobit logistické problémy pro MŽP a další úřady. Návrh nového nařízení počítá např. se změnou formulářů dokladů CITES vydávaných členskými státy EU. Hlavní problémy se však podařilo vyřešit jednáním s Komisí, která přistoupila na kompromis, že doklady podle nařízení č. 1808/2001 budou moci být členskými státy vydávány v období jednoho roku po skončení platnosti tohoto nařízení.

(odbor mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP ve spolupráci s legislativním odborem MŽP)

Příloha

Přehled předpisů Evropských společenství k CITES, které platí od 1. 5. 2004:

	Název předpisu	č. celek český překlad ^{*)}	Poznámka
1	Nařízení rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi	31997R0338 31997R0338-CS.doc	základní předpis „CITES nařízení“ „nařízení Rady“ „nařízení 338/97“
2	Nařízení Komise (ES) č. 1497/2003 ze dne 18. srpna 2003, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi	32003R1497	novela předpisu 1 poslední změna příloh A - D
3	Nařízení Komise (ES) č. 1808/2001 ze dne 30. srpna 2001 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi	32001R1808 32001R1808-CS.doc	hlavní prováděcí předpis k 1 „nařízení Komise“ „nařízení 1808/2001“ V návrhu je nový předpis, který toto nařízení zruší a nahradí v 1. pol. 2004.
4	Nařízení Komise (ES) č. 349/2003 ze dne 25. února 2003 o pozastavení dovozu exemplářů určitých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Společenství	32003R0349	druhý prováděcí předpis k 1 se seznamem druhů z přílohy B, jejichž dovoz do EU je dočasně pozastaven podle čl. 4 odst. 6 nařízení č. 338/97; tento předpis se často mění, obvykle vydáním nového nařízení

Přehled dalších souvisejících předpisů Evropských společenství:

5	Nařízení Rady (EHS) č. 348/81 z 20. ledna 1981 o společných předpisech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců	31981R0348	„historický“ předpis, který sice stále platí, ale byl efektivně nahrazen předpisem 1 (nařízení č. 338/97), kde jsou stanoveny přísnější a podrobněji specifikované podmínky pro dovoz kytovců a výrobků z nich
6	Směrnice Rady 83/129/EHS o dovozu kůží z jistých tuleních mláďat a výrobků z nich odvozených do členských států	31983L0129	Směrnice je transponována zákonem č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy
7	Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin a zboží z určitých volně žijících živočichů ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchyťováni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchyty, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchyty do pastí	31991R3254	Další související předpisy Es k nášlapným pastem jsou tyto: 31997R0035 31997D0602 31998D0188 31998D0596 31998D0142 21998A0214 31998D0487
8	Směrnice Rady 1999/22/ES ze dne 29. března 1999 o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách	31999L0022 31999L0022-CS.doc	Směrnice je transponována zákonem č. 162/2003 Sb., zákon o zoologických zahradách
9	Směrnice Rady ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (79/409/EHS)	31979L0409 31979L0409-CS.doc	Některé chráněné druhy současně v přílohách k nařízení č. 338/97 (předpis 1). Je transponováno novelou zákona č. 114/1992 Sb. pod č. 218/2004 Sb.
10	Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (92/43/EHS)	31992L0043 31992L0043-CS.doc	Některé chráněné druhy současně v přílohách k nařízení č. 338/97 (předpis 1). Je transponováno novelou zákona č. 114/1992 Sb. pod č. 218/2004 Sb.

^{*)}Předpisy jsou zveřejněny v Úředním věstníku Evropských společenství.
text předpisů lze získat na

http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/reg/en_register_51503020.html

anebo již v češtině (pokud je překlad schválen) na

http://europa.eu.int/eur-lex/cs/dd/reg/cs_register_15103020.html

Pracovní skupina Evropské komise „Hodnocení expozice environmentálním hlukem“

Příručka správných postupů v praxi strategického hlukového mapování a pořizování dat spojených s hlukovou expozicí.

1. Úvod

V prosinci 2003 připravila pracovní skupina Evropské komise „Hodnocení expozice environmentálním hlukem“ (WG – AEN) první verzi pozičního dokumentu s názvem „Příručka správných postupů v praxi strategického hlukového mapování a pořizování dat spojených s hlukovou expozicí“ (Příručka). Tento dokument lze stáhnout z webové stránky Komise¹.

Smyslem příručky je pomoci členským státům EU a jejich příslušným institucím při hlukovém mapování a při pořizování dat, jak je to požadováno směrnicí o hodnocení a managementu environmentálního hluku² (směrnice je známá též jako Environmental Noise Directive, v tomto článku je označovaná zkratkou END). Příručka se zabývá hlavně těmi požadavky směrnice END, které jsou spojeny s první fází strategického hlukového mapování, termínovanou k 30. červnu 2007.

Při přípravě této příručky bylo pro pracovní skupinu WG – AEN rozhodujícím hlediskem zvážení míry poskytování pomoci členským státům. Pracovní skupina WG – AEN se pokusila nalézt vyvážení požadavků mezi potřebou konsistentního přístupu napříč Evropou a flexibilitou požadovanou jednotlivými členskými státy při přípravě programů hlukového mapování, které by zohlednily jejich národní potřeby.

Příručka obsahuje rozbor obecných požadavků a specifických technických problematik, s nimiž se mohou členské státy setkat při implementaci první fáze strategického hlukového mapování a pro práci s takovými položkami a specifikacemi poskytuje doporučení. Pro řešení řady technických problémů rovněž nabízí soubor nástrojů ve formě algoritmicky formulovaných postupů (toolkits).

Nynější příručka je první verzí dokumentu. Pokud bude příručka shledána jako užitečná, pracovní skupina připraví její revidovanou a rozšířenou verzi.

Tento článek sleduje trojí cíl. Za prvé – upozornit na existenci příručky, za druhé – seznámit s jejím obsahem a za třetí (to je její nejdůležitější cíl) – vyzvat ke komentování těch problémových položek, které jsou v příručce uvedeny.

2. Obsah příručky

Kapitola 2 příručky obsahuje:

- 2.1. Strategické hlukové mapy (a mapování)
- 2.2. Metody hodnocení
- 2.3. Nejexponovanější fasáda
- 2.4. Bod hodnocení (rastr, izofony, odrazy)
- 2.5. Přiřazení hlukových hodnot obytným objektům
- 2.6. Přiřazení počtu bydlících osob obytným objektům
- 2.7. Určení hlukové expozice osob
- 2.8. Byty
- 2.9. Určení počtu bytů v obytných budovách a počtu obyvatel v bytech
- 2.10. Aglomerace
- 2.11. Mapované území

- 2.12. Území vně mapovaného území
- 2.13. Okolí hlavních silnic, hlavních železničních tratí a hlavních letišť
- 2.14. Tiché oblasti v aglomeraci a ve volné krajině
- 2.15. Tichá fasáda
- 2.16. Relevantní rok z hlediska hlukových emisí
- 2.17. Průměrný rok z hlediska meteorologických podmínek
- 2.18. Výsledky strategického hlukového mapování
- 2.19. Speciální protihluková ochrana
- 2.20. Akční plány

Ve třetí kapitole příručky jsou uvedeny soubory postupů (toolkits) pro práci se specifickými problematikami END, a sice:

Postupy pro práci se vstupními hodnotami z hlediska emisí

Postup 1	Dopravní proud
Postup 2	Průměrná rychlost dopravního proudu
Postup 3	Složení dopravy
Postup 4	Rychlost jízdy vlaků
Postup 5	Hladina akustického výkonu průmyslových zdrojů

Postupy pro práci s geografickými vstupními hodnotami

Postup 6	Výška objektů
Postup 7	Překážky
Postup 8	Zářezy a násypy ve výpočtovém modelu
Postup 9	Činitel zvukové absorpce α_r pro budovy a clony

Postupy pro práci s meteorologickými vstupními údaji

Postup 10	Výskyt podmínek příznivých pro šíření zvuku

Postup 11 Vlhkost a teplota

Postupy pro práci s demografickými vstupními údaji

Postup 12	Přiřazení dat o populaci k obytným objektům
Postup 13	Určení počtu bytů v obytných budovách a počtu obyvatel v bytech

Postupy pro práci s jinými položkami

Postup 14	Vymezení aglomerace
Postup 15	Mapované území
Postup 16	Území vně mapovaného území

3. Identifikace problémů a diskuse k nim

V kapitole 2 příručky je obsažena řada doporučení týkajících se strategického hlukového mapování, které vyhoví požadavkům implementace směrnice END. Při její implementaci vzniká v řadě položek obtížná volba mezi přesností a praktičností, resp. vzniká totéž v interpretační oblasti. Proto jsou vítány komentáře ke všem aspektům příručky. **WG – AEN však zvláště zdůrazňuje svůj zájem na získání komentářů/připomínek ke svým návrhům nejobtížnějších problematik a doporučení.**

Za nejobtížnější pokládá WG – AEN tyto problematiky:

- Sekce 2.3. Nejexponovanější fasáda
Sekce 2.4. Bod hodnocení (rastr, izofony, odrazy)

¹⁾ <http://www.europa.eu.int/comm/environment/noise/home.htm>

²⁾ Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of environmental noise.

Sekce 2.7. Určení hlukové expozice osob

Sekce 2.14. Tiché oblasti v aglomeraci a ve volné krajině

Úplné vysvětlení obsahu zmíněných položek a důvodů, které vedly k doporučením WG – AEN v příručce, jsou uvedeny v příslušných pasážích příručky. Klíčovými skutečnostmi zmíněných nejobtížnějších problematik jsou:

2.3. Nejexponovanější fasáda

Podle článku (1) Přílohy I směrnice END je nejexponovanější fasádou vnější obvodová zeď objektu obrácená „ke zdroji hluku, která je k tomuto zdroji nejbližší“. Tato definice je spíše geometrická než akustická. Například pokud je fasáda exponována hlukem z provozu na více než jedné silnici, může sice jít o nejvyšší hodnoty hluku zjištěné u objektu, přičemž ale zmíněná fasáda nemusí být ani obrácená, ani nejbližší k uvažovaným silnicím. Proto pro vyhnutí se nedorozumění navrhuje WG – AEN použití akustické definice, a sice této: „za nejexponovanější fasádu se pokládá fasáda exponovaná nejvyšším hlukem z posuzované kategorie zdrojů hluku (např. ze silniční dopravy).“

2.4. Bod hodnocení (rastr, izofony, odrazy)

Zde vznikají potíže tím, že END používá pro bod hodnocení různé popisy. Příručka uvádí popisy v úplné podobě, zde je uvedeme jenom stručně:

- (i) „u nejexponovanější fasády“ se používá v odst. (1) Přílohy I a „na nejexponovanější fasádě“ se používá v Příloze VI odst. (1.5);
- (ii) v tomže odstavci Přílohy VI a rovněž v článku (2.5) je poloha bodu hodnocení pro „tichou fasádu“ daná vzdáleností 2 m před fasádou;
- (iii) a konečně – další komplikace vzniká tím, že hodnoty hluku v bodech rastru sítě také musí být počítány pro potřeby izofonového pokrytí.

Problémy se komplikují ještě odrazy od fasád, které mají být hodnoceny – pro „nejexponovanější fasádu“ dle (i) se odrazy od této fasády ignorují, při hodnocení 2 metry před „tichou fasádou“ (ii) není zřejmé, zda se odrazy od této fasády zahrnují či nikoli; při rastrových výpočtech (iii) – které nejsou ze své podstaty vázány na jakoukoli fasádu – by se měly brát v úvahu buď všechny odrazy (tak, jak to výpočtová kalkulace umožňuje), nebo by se neměly brát v úvahu žádné odrazy (u zjednodušených výpočtů).

Důsledkem těchto skutečností je pak to, že pro splnění požadavků daných situacemi (i), (ii) a (iii) budou potřebné tři soubory výpočtů.

Pro vyhnutí se komplikacím a nesrovnalostem, které by mohly vzniknout z pořizování tří souborů výpočtů (zejména při prezentaci výsledků výpočtů neakustikům – výsledky by totiž mohly být v některých případech u téže fasády různé) doporučuje příručka postup, při

kterém rastrové výpočty zohlední odrazy od všech fasád, ale pro hodnocení hlukové expozice obyvatel v bytech a při zjišťování tiché fasády se z vypočítaných rastrových hodnot odečtou 3 dB. Tím se určí imisní hodnoty hluku. Preferovaným postupem dle příručky je ovšem pořízení co nejkompaktnějších alternativních výpočtů pro každou z vše uvedených situací (i), (ii), (iii).

2.7. Určení hlukové expozice osob

Přirazení vypočítaných hodnot hluku k fasádám objektů může vést v případě bytových objektů (bytových domů) k různým rozmezím hodnot hluku u různých fasád objektu. Pokud nejsou přesné údaje o dispozici jednotlivých bytů dostupné, vede tato skutečnost nutně jenom k odhadu počtu exponovaných osob. Dojde-li k výskytu takové situace, doporučuje příručka proporcionální pásmový odhad zasažených osob v 5-decibelových pásmech, a to na základě vytvoření obálky objektu (obálkou se rozumí součet všech fasád objektu). Následně se pak dovzuje, že z celkového počtu obyvatel objektu je hlukem v daném decibelovém pásmu zasaženo tolik osob, kolik připadá na příslušnou část obálky objektu (např. je-li 40 % obálky objektu exponováno hlukem v nějakém decibelovém pásmu, potom je 40 % obyvatel tohoto objektu exponováno hlukem tohoto decibelového pásma).

2.14. Tiché oblasti v aglomeraci a ve volné krajině

Další oblastí, v níž existují značné obtíže, je definice „tichých oblastí“ v aglomeraci a volné krajině. WG – AEN je toho názoru, že pro tuto problematiku bude nutný ještě výzkum; stabilizovaná doporučení může pracovní skupina předložit teprve až na základě jeho výsledků (doporučení by byla začleněna do příští verze příručky). WG – AEN, samozřejmě, uvítá komentář i k této problematice, zejména pak názory k problematice tichých oblastí v aglomeraci; tiché oblasti v aglomeraci by měly být vzaty v úvahu již v roce 2008 v první fázi akčních plánů.

Závěry

WG – AEN uvítá připomínky k první verzi příručky ode všech potenciálně dotčených subjektů, zejména uvítá připomínky k těm závažným problematikám, které byly identifikovány a diskutovány v části 3 tohoto článku. Všechny připomínky pomohou k vývoji příručky. Komentáře specialistů z oblasti softwarových produktů k technickým možnostem zabezpečení hlukového mapování jsou vítány rovněž, zejména jsou pak vítány ty připomínky, které souvisejí s problematikou uvedenou v bodě 2.4.

Adresa pro připomínky: John Hinton, Environmental Protection Unit, Birmingham City Council, 581 Tyburn Road, P.O. Box 5248, Birmingham B24 9RF, UK, e-mail: goodpracticeguide@dsl.pipex.com

Termín pro zaslání připomínek je 30. 9. 2004

Sdělení MŽP – odbor environmentálních rizik, k úkolům stanoveným v zákoně o hodnocení a snižování hluku v životním prostředí (předpokládaná účinnost od poloviny roku 2004).

Jmenovitým úkolem Ministerstva životního prostředí stanoveným v zákoně o hodnocení a snižování hluku v životním prostředí je vymezení tichých oblastí ve volné krajině. Definice tichých oblastí zatím není v legislativě EU obsažena. Odbor environmentálních rizik MŽP uvítá názory orgánů státní správy a samosprávy k problematice tichých oblastí a jejich ochrany před hlukem. Blíže problém uvádí článek J. Hintona v tomto čísle Zpravodaje MŽP. Svoje případné náměty a doporučení v této věci zasílejte na e-mail: Miroslav_Bus@env.cz

Revitalizace toku Brusná

Program revitalizace říčních systémů je jedním z významných programů financovaných Ministerstvem životního prostředí pro obnovu a udržení ekologické rovnováhy krajiny.

Začátkem roku 2004 proběhla kolaudace vodohospodářské stavby „**Revitalizace toku Brusná**“. Tato liniová stavba byla realizována na vodním toku Brusná (pravobřežní přítok Besénku, číslo hydrologického pořadí toku 4-15-01-114) v katastrálním území obcí Šerkovice a Řepka, nadřízený MěÚ Tišnov. Zájmové území spadá do okrajové části Přírodního parku Svratecká hornatina. Investorem stavby byl správce drobných vodních toků – Zemědělská vodohospodářská správa – Oblast povodí Moravy se sídlem v Brně.

Cíl: zlepšit biologickou hodnotu toku

Předložený návrh revitalizační stavby byl formou dvoustupňového projednání schválen Regionálním poradním sborem při Agentuře ochrany přírody a krajiny, středisko Brno. Vlastní realizace stavby byla financována z prostředků MŽP ve výši 4,3 mil. Kč. Projektovou dokumentaci, náklady na zaměření stavby a majetkoprávní vypořádání ve výši 295 tis. Kč hradilo MZe. Stavba byla zahájena v roce 2001 podle schválené projektové dokumentace. Cílem této revitalizační úpravy toku Brusná byla výstavba vodohospodářských objektů, které zlepší biologickou hodnotu toku a údolní nivy. Stavebními úpravami došlo zejména k žádoucímu zpomalení povrchového odtoku a ke zvýšení retenční schopnosti povodí.

Řešený projekt tvořil první etapu revitalizace toku Brusná. V rámci revitalizace toku od jeho zaústění do toku Besének po km 1,240 byly vytvořeny tři průtočné vodní tůňe o ploše 520 m² a 190 m³, 660 m² a 240 m³ a 1000 m² a 320 m³ a tři boční tůňe s litorální zónou o ploše 150 m² a 40 m³, 300 m² a 75 m³ a 440 m² a 150 m³. U toku Brusná se tímto opatřením výrazně zlepšily podmínky pro rozvoj živočichů vázaných na vodní prostředí. Prodloužení doby, po kterou voda setrvává v tůňích, podpoří zejména reprodukční cyklus obojživelníků. Do koryta toku byly dále pomístně vkládány nízké stabilizační prahy, které i při malých průtocích zabezpečí zachování minimálních vodních ploch. Balvanité skluzy zbudované pod stávajícími příčnými objekty umožní drobným vodním živočichům lepší migraci tokem. Součástí stavby byla i rekonstrukce hráze rybníka „Pod farmou“ (vybudo-

vání zemní hráze, bezpečnostního přelivu a spodní výpusti), čímž se zamezilo nebezpečí jejího protržení. Při stálé hladině nadřazení 1600 m³ je vodní plocha rybníka 2600 m². Vybudováním chybějících manipulačních objektů se zvětšila možnost hospodaření s vodou. Způsob manipulace s vodou (výše vodní hladiny) a využití nádrže vymezuje provozní řád. Důležitým opatřením byla i sanace strže pod rybníkem, kde bylo použito drátokamenných přehrázek. V rámci stavby došlo k odstranění skládky zeminy a stavební sutě, které byly v minulých letech do tohoto prostoru vyváženy místními občany a organizacemi. Součástí revitalizačních opatření na toku Brusná byla rovněž zdravotní probírka břehového porostu a výsadba nových keřů a stromů.

Tok působí v krajině příznivě

Výběr projektanta i zhotovitele byl proveden v souladu s §49 zákona 199/1994 Sb. o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů a lze konstatovat, že oba splnili požadovaný cíl akce.

V rozhodnutí odboru životního prostředí MěÚ Tišnov je konstatováno, že „*Stavba řeší zachycení a akumulaci vody v krajině, vytvořil se vhodný vodní a mokřadní biotop, který bude sloužit pro rozvoj vodní fauny.*“ Stavbou tak došlo k podstatnému zlepšení a stabilizaci významného krajinného prvku, jakým je i tok Brusná. Tento tok příznivě působí v intenzivně využívané krajině a vytváří příznivé mikroklima svého okolí. Rekonstrukcí rybníka pod farmou Řepka byl odstraněn jeho havarijný stav a odstraněno případné nebezpečí povodně.

Na základě uvedeného hodnocení projektovaného záměru doporučil OŽP MěÚ Tišnov investorovi konečné přiznání dotace z Programu revitalizace říčních systémů.

Od roku 2000 jde v pořadí již o druhou revitalizační stavbu (po revitalizaci Heroltického potoka), kterou se na Tišnovsku podařilo Zemědělské vodohospodářské správě úspěšně dokončit.

**Ing. Jiří Halačka, CSc.
ředitel ZVHS–OPM Brno**

Na Slovensku začnou existovat první soukromé přírodní rezervace

Prvního dubna nabyla účinnosti vyhláška Krajského úřadu životního prostředí v Prešově, kterou se vyhlašuje soukromá přírodní rezervace Vlčia v Čergovském pohoří a vyhláška Krajského úřadu životního prostředí v Trenčíně, kterou se vyhlašuje soukromá přírodní rezervace Rysia ve Strážovských vrších. Obě dvě rezervace jsou v lesích, které jsou majetkem Lesoochranářského zoskupenia VLK, a jsou to první soukromé přírodní rezervace zaměřené na záchranu lesů ve střední a východní Evropě.

Soukromá přírodní rezervace Vlčia vznikla z jedlobukového lesa v Čergovském pohoří o rozloze 21,24 ha, který nabídl soukromý vlastník z Prešova na prodej v roce 1997 za 3,2 milionu slovenských korun. Bez jakýchkoliv finančních prostředků rozjel VLK unikátní akci Kup si svůj strom, ve které umožnil symbolickou koupí stromu v tomto lese za tisíc korun pomoc při záchraně přirozeného lesa.

Popularita akce se postupně zvětšovala, a tak poslední splátka mohla být zaplacená v únoru 2002 díky 1200 sponzorům z celého Slovenska, ale i z dalších 18 zemí světa. Stromy si ale lidé nepřestali kupovat ani po tomto termínu, a tak na rozšíření rezervace Vlčia se od února 2002 do dubna 2004 vybralo 1 222 000 korun od více než 400 dárců.

Většina symbolických stromů putuje do celého Slovenska jako dar k narozeninám, Vánocům nebo jako dar z lásky.

Proč:

Hlavní důvod, proč VLK tento les koupil a proč dlouhých **1722 dní** (téměř pět let!) bojoval se státními úředníky o vyhlášení území za soukromou přírodní rezervaci, je absolutně nedostatečná ochrana slovenských přirozených lesů státem.

Slovensko má sice více než 41 % lesů chráněných v různých typech chráněných území – od chráněných krajinných oblastí až po národní parky, tato ochrana je ale jen fiktivní. V národních parcích se totiž běžně těží holosečných způsobem, v rezervacích s nejvyšším stupněm ochrany se plánuje hospodářská těžba, aplikují se chemické látky nebo se loví!

Státní ochrana přírody se zaměřuje výlučně na druhovou ochranu, která se ukázala neúčinná. Vždyť například drop byl dlouhodobě chráněný a přesto ze Slovenska vymizel. Prostě proto, že jeho biotop byl zničený.

VLK proto přišel s občanskou iniciativou vytváření sítě lesních rezervací, kterou jsme nazvali **evoluční lesy**. V těchto lesích je nejdůležitější **stabilita lesních porostů**, to znamená, že se v nich nechraní jeden druh živočicha či rostliny, ale přírodní evoluční procesy. Ty zaručují nejen největší stabilitu lesa, ale i nejlepší mimoprodukční funkce, především **protipodvoňovou ochranu**.

Tato ochrana ale vyžaduje ponechat les sám o sobě, což je pro státní úředníky nepředstavitelné.

Proto byl nutný vznik soukromých přírodních rezervací. Podle našeho názoru, a praxe to potvrzuje, je totiž lepší s přírodou spolupracovat než bojovat!

Malá statistika přírodní rezervace Vlčia:

- Na rozloze **21,24 hektarů** roste **11 548 stromů**. Nejvíce buků – 9282, javorů – 1460 a jedlí – 731.

Nachází se tu ještě dalších osm druhů stromů, mezi nimi jedna jabloň. Největší z nich mají výšku asi třicet šest metrů a objem okolo 10 m³, nejstarší stromy jsou staré cca **125 let**.

- Na území soukromé přírodní rezervace Vlčia se běžně vyskytují vzácné šelmy **rys, vlk i medvěd**.
- Mezi 1200 majiteli stromů na Čergove jsou zpěváci **Jožo Ráž i Jarek Nohavica**, známí novináři, předseda Ústavního soudu **Ján Mazák**, ministři **Miklós a Mikloš**, 45 současných nebo bývalých poslanců NR SR, z České republiky ministr životního prostředí **Libor Ambrozek**, filozof **Erazim Kohák**, socioložka **Hana Librová**, nedávno zesnulý ekolog a lesník **Igor Michal**, z Polska pomohla koupí symbolického stromu např. nositelka Nobelovy ceny **Wisława Szymborska**.

Soukromá přírodní rezervace Rysia vznikla z bukového lesa o rozloze 37 hektarů, který daroval VLK lékař z Kokavy nad Rimavicou. Dar byl bezprostřední reakcí majitele lesa na akci Kup si svůj strom a na úspěšnou blokádu holosečné těžby ve více než dvou stovkách přirozených porostů v CHKO Poľana, kterou zorganizoval VLK na konci roku 1998.

Les byl okamžitě zařazen do sítě tzv. evolučních lesů, proces vyhlásování soukromou rezervací byl ale v tomto případě podstatně jednodušší než v případě čergovské rezervace Vlčia. Od podání návrhu po vyhlášení uplynul jen rok a tři měsíce.

Malá statistika přírodní rezervace Rysia:

- Na rozloze **30,3 hektarů** roste **12 144 stromů**. Nejvíce je buků – 9019, borovic – 1035 a bříz – 931. Nachází se tu ještě dalších devět druhů stromů, mezi nimi šestnáct třešní a jedna hruška. Největší strom má **výšku 37 metrů** a objem 10 m³. Nejstarší stromy jsou staré více než **130 let**.
- Na území soukromé rezervace Rysia žijí **rysové i medvěd, užovka stromová i tesařík alpský**.

Podobné aktivity v zahraničí:

Vykupování území ochránářskými organizacemi není ve světě žádnou novinkou, není to ale ani běžná záležitost. Nejznámější organizací je americká Nature Conservancy, která v USA takto vykoupila už více než 500 000 hektarů území. V Evropě existuje anglický National Trust, kterému se podařilo vykoupit a zachránit tak před další devastací čtvrtinu celého britského pobřeží.

Jedinečností slovenského VLKa je zaměření výlučně na lesy, originální symbolický prodej stromů v zachraňovaných lesích, heslo Kup si svůj strom a hlavně vytváření bezzásahových lesů, což má

v Evropě období jen v německém Národním parku Bavorský les.

Slovenským příkladem VLKa se inspirovali čeští ochránci přírody a vykoupili malý les o rozloze 4,2 ha na slovensko-české hranici v pohoří Bílé Karpaty (o akci informoval Zpravodaj 9/2003, pozn. red.). Český zákon o ochraně přírody ale, na rozdíl od slovenského, neumožňuje takto zakoupený pozemek vyhlásit za soukromou přírodní rezervaci.

Lesoochranárske zoskupenie VLK je hnutí přátel lesa, které loni oslavilo deset let od svého vzniku.

5. červen Světový den životního prostředí

Od začátku se zaměřuje na záchranu přirozených lesů prostřednictvím prací v terénu, přímými akcemi nebo výkupem území. VLK má vlastní vydavatelství ABIES, které vydalo 15 knižních titulů a množství letáků a informačních brožur. Intenzivně pracuje s odbornou i laickou veřejností, organizuje mezinárodní konference i naučné pobyty ve slovenských lesích.

V současné době VLK vlastní a užívá 220 hektarů slovenských lesů a má téměř 500 členů a 2000 podporovatelů.

(tisková zpráva VLKu, přeložila a upravila Pla)

Výsledky anket „Ropák 2003“ a „Zelená perla 2003“

V časopise ALTERNATIVA, který vydávaly Děti Země, byly v roce 1992 poprvé publikovány materiály „Spolku krušnohorských ropáků“, z nichž vyplývá, že na Zemi dochází k dichotomii dvou vysoce vyspělých druhů – *Homo sapiens sapiens* (člověka moudrého) a *Petroleum mostensis* (ropáka bahnomilného).

Celkem 109 členů nezávislé Komise ze 126 rozhodlo o vítězi 12. ročníku ankety „Ropák roku“ o antiekologický čin (osoba, která se prosazováním nějaké stavby či záměru, vydáním rozhodnutí či budováním stavby nejvíce zasloužila o poškození životního prostředí) a 9. ročníku ankety „Zelená perla roku“ o antiekologický výrok. Členy Komise jsou např. ekolog Ivan Dejmal, sociolog Jan Keller, filozof Erazim Kohák, písničkáři Jaroslav Hutka a Pepa Nos, teatrolog Vladimír Just atd.

Titul Ropák 2003 získal

- 1) Ing. Jaromír Schling, poslanec PSP ČR (ČSSD) – Ústecký kraj a ČR (330 bodů)
- za podání pozměnovacího návrhu k novele zákona č. 114/1995 Sb. o vnitrozemské plavbě, který označuje rozvoj a modernizaci vodní cesty po Labi od Pardubic ke státní hranici se SRN a po Vltavě od Třebenic po soutok s Labem za veřejný zájem a zároveň konstatuje, že pokud tato vodní cesta leží ve zvláště chráněném území, nevztahují se na ni zákazy, uvedené v zákoně o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.; druhá část návrhu se díky senátorům do zákona nakonec nedostala, neboť jejím přijetím by došlo k prvnímu narušení díky zákona o ochraně přírody a krajiny a z řek by se staly „vodní dálnice“;
- za podporu výstavby dvou jezů na dolním Labi podáváním různých pozměnovacích návrhů ve sněmovně,
- za opakovaný návrh na zrušení Ministerstva životního prostředí jako nepotřebného resortu vznesený při diskusi o novele zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, neboť MŽP prý neúměrně zdržuje schvalování koncepcí

a přípravu mnoha staveb; navíc navrhl zrušit celý zákon,

- za podporu zákona o výstavbě dálnic a rychlostních silnic, přestože nesplní svůj hlavní cíl, tj. urychlení výstavby těchto komunikací; navíc vláda zákon nepodpořila, neboť zasahuje do tří jiných zákonů.

V anketě Ropák 2003 se na dalších dvou místech umístili:

- 2) Jaroslav Foldyna, zástupce hejtmána Ústeckého kraje (ČSSD) – ÚK a ČR (315 bodů)
- za prosazování výstavby dvou vodních stupňů na dolním Labi v Malém Březně v CHKO České středohoří a v Prostředním Žlebu v CHKO Labské pískovce; jejich realizace bude stát nejméně šest miliard korun, přestože byl prokázán jejich negativní vliv na poslední český úsek Labe s přirozeným tokem a s řadou mokřadů, kde se vyskytují desítky zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů; postižený úsek Labe má přitom být zařazen do evropské soustavy NATURA 2000; proti výstavbě je i Ministerstvo životního prostředí (záporně hodnotí vlivy na životní prostředí a nepovolilo výjimky ze zákona o ochraně přírody a krajiny), vedení obou CHKO, desítky občanských sdružení a nejméně patnáct tisíc občanů, navíc jde o dopravně nevyužitá železniční doprava a staví se dálnice D8, z hlediska finančního jde o neefektivní stavby, což potvrdil i Nejvyšší kontrolní úřad a zpráva Světové banky, a v Německu se s dalším zvyšováním plavební hloubky v blízké budoucnosti nepočítá,
- za prosazování urychlené výstavby dálnice D8 přes CHKO České středohoří a přírodní park

Východní Krušné hory bez ohledu na platnou ekologickou legislativu a nepředložení všech potřebných dokladů investorem – Ředitelství silnic a dálnic ČR, které tak zpomaluje příslušná správní řízení, navíc podporoval předložit a schválit speciální zákon o dálnici D8,

- za opakované zařazování ekologických sdružení a občanů s ekologickým cítěním mezi ekoteroristy.
- 3) Ing. Martin Pecina, náměstek ministra průmyslu a obchodu – ČR (204 bodů)**
- za zodpovědnost za zpracování návrhu nové státní energetické koncepce do roku 2030 ve spolupráci s velkými energetickými firmami, která v doporučené zelené variantě předpokládá rozšíření těžby hnědého uhlí s případným zrušením územních ekologických limitů a se zbouráním některých severočeských obcí jako jsou Černice a Horní Jiřetín, předpokládá současně i výstavbu dalších jaderných bloků a uhelných elektráren a podíl spotřeby energie z obnovitelných zdrojů ve výši pouhých deseti procent.

Zelenou perlu 2003 získal

- 1) Petr Martiňák, starosta Horních Tošanovic a koordinátor Iniciativy R48 (186 bodů)**
- „Myslím, že neexistuje jen přirozená migrace, ale i umělá. Těch pár medvědů či vlků by se tedy dalo podle mého názoru čas od času přepravit do jiných oblastí.“*

(návrh na zamezení migrace zvěře přes rychlostní silnici R48 na Ostravsku, který má ušetřit finance za vybudování mostních přechodů pro zvěř nad silnicí, tzv. ekoduktů)

z článku Přechody pro zvěř jsou potřebné, ale moc drahé (Týdeník Frýdecko-Místeko, 9. 12. 2003)

V anketě Zelená perla 2003 jsou na dalších dvou místech tyto výroky:

- 2) Martin Pecina, náměstek ministra průmyslu a obchodu (169 bodů)**

„Prostě se postaví v Temelíně, tam jsou na to lidé zvyklí. Nová elektrárna jim tak dalece vadit nebude. Postaví si nové fotbalové hřiště a bude to naprosto bez problémů.“

z článku Elektrárnu za hřištěm (Týdeník, 18. 11. 2003)

- 3) Dana Drábová, předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (147 bodů)**

„Musíme vůči takovým událostem udržovat odstup a nezávislost. Až potom budeme žádat od vedení elektrárny vysvětlení, proč se porucha stala... Někdy ale nejdou podobné závady vysvětlit, digitální systémy jsou potvory.“

z článku Temelín odstavila další porucha (Mladá fronta DNES, 26. 11. 2003)

(tisková zpráva Děti Země)

Arnika se stala centrem mezinárodní sítě IPEN

V Brandýse nad Labem byl stvrzen výběr Sdružení Arnika jako centra mezinárodní sítě IPEN pro střední Evropu a Balkán.

První akcí Arniky coby nového centra zaměřeného na eliminaci toxických látek ze životního prostředí ve střední Evropě a na Balkáně byla mezinárodní konference, na kterou se sjelo přes 45 odborníků a ekologických aktivistů ze 14 evropských zemí a USA¹⁾. Konala se od 5. do 7. května 2004 v hotelu Brandýský dvůr.

Účastníci mezinárodní konference se dohodli na společném akčním plánu pro nejbližší rok. Nevládní organizace v Bulharsku, Bělorusku, Turecku, Rumunsku, České republice, na Slovensku a v dalších zemích regionu se zaměří na důsledné naplňování Stockholmské úmluvy o perzistentních organických látkách včetně dioxinů. Budou také mapovat znečištění toxickými látkami v lokalitách starých skladů pesticidů, chemických provozů anebo spaloven odpadů.

Na závěr konference přijali účastníci deklaraci, která mimo jiné říká: „Žádáme zpřísnění nově navr-

žené chemické politiky EU nazývané REACH (Registration, Evaluation, Authorisation of Chemicals) s omezením vlivu průmyslu a vysoce postavených politiků, kteří dávají přednost ekonomickým výhodám průmyslu před zdravím a budoucností obyvatel Evropy.

Dále žádáme ukončení výroby a používání polyvinylchloridu (PVC), který je prokazatelně spojen se vznikem vysoce toxických perzistentních organických látek od samého počátku jeho výroby, během používání i při likvidaci, ať už skládkováním nebo spalováním.“

Nevládní organizace z celé Evropy se také shodly na tom, že i nadále budou společně usilovat o eliminaci toxického znečištění globálního životního prostředí.

(z tiskové zprávy Sdružení Arnika)

¹⁾ Země zastoupené na konferenci v Brandýse nad Labem: Bělorusko, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Německo, Polsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Švédsko, Turecko, USA, Velká Británie.

Spoluspalování ničí výtopny na biomasu

Největší česká komunální výtopna na biomasu s výkonem 9 MW stojí už více než dva roky v Bystřici nad Pernštejnem. Je moderní, funguje, jak má, ale přesto se nyní může dostat do problémů. Proč? Kvůli spoluspalování biomasy ve velkých uhelných elektrárnách.

„V roce 1996 jsme dostali do vlastnictví starou výtopnu s výkonem 14 MW“, vysvětluje dlouholetý bystrický starosta a nezávislý senátor Ing. Josef Novotný důvod, proč se v Bystřici vlastně rozhodli pro biomasu. Výtopna měla za sebou 40 let fungování bez rekonstrukce, takže zčásti byla nefunkční, zčásti na dožítí. „Uvažovali jsme, co s ní, a nakonec jsme se rozhodli pro kotelnu na biomasu. Dali jsme si udělat analýzy trhu a došli jsme k závěru, že spalování biomasy je perspektivní, a to jak v místních souvislostech – k tomu patří pěstování biomasy v regionu, tak i v souvislostech evropských, protože Evropská unie na obnovitelné zdroje hodně sází. A u nás, v regionu Vysočiny, je biomasa jediný obnovitelný zdroj, který je reálně dostupný,“ dodává starosta. Kotelnu vybudovali za 156 mil. Kč, včetně návažných investic jako jsou rozvody, povrchy silnic apod. Postupně v Bystřici rozšířili síť odběru, ale také výrazně snižují ztráty v rozvodech, zateplují domy, vyměňují v nich okna a vůbec se snaží co nejvíce snížit energetickou náročnost. Na výstavbu výrazně přispěl SFŽP, obec dostala dotaci 74 mil. Kč a půjčku 47 mil. Kč.

V kotelně topí dřevní štěpkou, kterou odebírají z různých dřevozávodů v okolí. Běžně se vozí ze vzdálenosti do 80 či 100 km – to aby se neztrácelo očekávané ekologické efekty díky nadměrné spotřebě nafty. Tato vzdálenost až donedávna stačila.

Biomasa v kotlích ČEZu

V poslední době ale začal ve velkém biomasu skupovat ČEZ, protože ji používá jako příměs do svých uhelných elektráren. Její cena se zvýšila a obce, které na biomasu pro vytápění vsadily, začaly mít vážné problémy. Nevyhnuly se ani Bystřici. A důvod spoluspalování? „Naše veřejné rozpočty jsou enormně zadlužené,“ říká senátor Novotný. „Skutečné prokazatelné zadlužení je 1,3 bilionu Kč (!) veřejných financí dohromady, státního rozpočtu, obecních rozpočtů apod. To znamená, že do obnovitelných zdrojů nemůžeme z veřejných prostředků prakticky nic investovat. Přitom jsme se zavázali Evropské unii, že do roku 2010 budeme 8 % elektřiny vyrábět z obnovitelných zdrojů. Jenže kde vzít na jejich výstavbu peníze? Ze školství, ze zdravotnictví? Nebo ještě prohloubit dluh? Nu, a tak se vymyslela česká cesta spoluspalování biomasy v uhelných elektrárnách. Všichni budou spokojeni, protože my splníme kvóty, ke kterým jsme se Evropské unii zavázali, a celou akci zaplatí zákazníci ve vyšších

Foto archiv Senátu

cenách energie. Jenže podpora spoluspalování je v rozporu s naším zákonodárstvím na ochranu hospodářské soutěže a samozřejmě je i v rozporu s různými evropskými směrnici. Za této situace vítám, že se projednávání zákona o podpoře elektřiny z obnovitelných zdrojů podařilo odložit do podzimu.“

Pokřivený trh

Loni stát podporoval spoluspalování výkupní cenou 2,50 Kč/kWh, letos se výkupní cena snížila na 2 Kč/kWh. Ceny stanovuje Energetický regulační úřad. „Regulace vede k naprostému pokřivení trhu,“ tvrdí senátor Novotný.

Proč? „Protože postavit novou investici je mnohonásobně dražší než provést změny uhelné elektrárny tak, aby se tam dalo spalovat i dřevo. Mám informace, že v elektrárně Hodonín se provedly jen zcela minimální změny, v podstatě se jen zpevnila plocha pro štěpku. S naprosto minimálními investicemi (nikdo ovšem neví, jaké ty investice jsou) tak ČEZ inkasuje naprosto neskutečné zisky.“

Pokřivené prostředí už se začalo projevovat: ČEZ začal ve velkém biomasu skupovat a její cena jde stále nahoru. O kolik? Podle starosty Novotného se cena štěpky zvýšila o 30 – 50 % u stálých dodavatelů, se kterými mají v Bystřici dlouhodobé smlouvy. Ale na volném trhu stoupla v zimě cena štěpky až o 100 %. „Výrobci pelet a briket jsou z toho nešťastní, protože mají své provozy zainvestované, nemají je splacené, a najednou se jim takto drasticky zvedne cena vstupní suroviny. To znamená, že oni musí dejme tomu o 50 % zvednout cenu briket či peletek, která je i bez zvýšení tak na hraně ceny uhlí. Pro ně to bude znamenat

Výtopna v Bystřici

Foto Jana Plamínková

konec. Další jsou na řadě výrobci dřevodesek. Dřevozpracující družstvo Lukavec, které má obrovskou pilu a vedle toho vyrábí dřevodesky, dostalo nabídku, že všechnu jejich produkci štěpky koupí ČEZ! Ohrožena je i obrovská investice Kronospanu v Jihlavě v řádu miliard. Pokud by ale došlo ke zmaření této investice, tak bude u nás ohrožena řada investic, protože trh, který se regulačním zásahem státu posune o 100 %, není žádný trh. Přitom i kdyby se cena štěpky zvýšila třikrát, tak ČEZ z toho bude mít ještě zisk. On prostě může už nyní nabízet dvojnásobné ceny a ještě pořád má rezervy. Rozhodnutí Energetického regulačního úřadu je takový zásah do tržního prostředí, který Česká republika neunes. Pokud totiž zdraží dřevodesky, zdraží i nábytek a také se tento zásah i výrazně projeví na inflaci. Zaplatíme to zkrátka všichni ve všem, protože ceny elektřiny se promítají do všech výrobků. Zahraniční investoři do výroby dřevodesek si ovšem na své peníze přijdou přes arbitráže vůči státu,“ předpovídá Ing. Novotný další vývoj.

Spoluspalování není objektivní

Sdružení nezávislých výrobců energie si dalo u firmy CityPlan, spol. s r. o., vypracovat studii „**Posouzení podpory společného spalování biomasy a fosilních paliv**“, na které se podílel i Senát a která se stala podkladem pro seminář Výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí a Hospodářského výboru, který se konal v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR ve čtvrtek 15. dubna 2004. „Podle této studie z hlediska hospodářské souměrnosti není spoluspalování biomasy a fosilních paliv transparentní a objektivní, protože při vykazování není měření. Při vykazování spotřeby se vychází z dodacích listů. Vyhláška 218/2001 Sb. přesně popisuje, jak má vypadat měření spotřeby elektřiny. Ale při vykazování jen z dodacích listů se nic průkazně měřit nedá. Velcí výrobci si tak mohou vykázt úplně všechno. Dokonce v elektrárně ani nemusí pálit vůbec žádnou štěpku, mohou jen vykazovat dodávky z nějaké virtuální pily. Vše stačí dělat jen na papíře, protože kontrolovat, kde vzal dodavatel dřevo, se příliš nedá, to může sbírat někde po mezích a podobně. Některé s.r.o. může fiktivně dodávat prvotřídní štěpku s vysokou výhřevností a na základě toho majitel elektrárny inkasuje 2 či 2,50 Kč, aniž cokoli kdokoli spalil. Stačí poházet kolem pár kusů štěpky a tvrdit, že zrovna teď všechno dřevo skončilo v kotli. A i pokud se vše dělá poctivě, činí chyba při vykazování elektřiny ze spoluspalování 40 %, zatímco měření připouští pouze 1 % chyby. A to není přípustné. Energetický regulační úřad se tento stav snaží zakrýt, protože má máslo na hlavě,“ říká rozhořčeně senátor Novotný. „Chystám podání na Úřad pro hospodářskou soutěž, protože přece není možné, aby měl někdo zásahem státu rentabilitu 1788 %, když běžná rentabilita je 6 či 8 %. To je opravdový zelený tunel.“

Uvedená studie mu dává za pravdu, na str. 16 se zde píše: „Cena 2000 Kč/MWh umožňuje vlastníkům zdrojů spoluspalujících biomasu přeplatit její cenu 2,787 krát (ze 192 Kč/MWh na 534/MWh)“, a na str. 17.: „Dosažená rentabilita investora je IRR 1788 %. Získaný hotovostní tok tak umožňuje zahájit nekalou

cenovou válku – marketingový „útok“ na dodavatele biomasy a „přebrat“ zdrojům spalujícím čistou biomasu její dodavatele“.

Neudržitelný postoj ERÚ

Podle RNDr. Martina Bursíka, poradce ministra Ambrozka a bývalého ministra životního prostředí, je principiálně spoluspalování v pořádku, protože při něm dochází k substituci uhlí, snižuje se spotřeba vysokoprocentních vápenců na odsíření, redukuje se doprava uhlí z dolů na místo spalování a snižují se emise CO₂. „Pokud jde o kvalitu hoření, tak biomasa se v tuto chvíli může spalovat - podle mně dostupných údajů - v sedmi fluidních kotlích v republice. Jde vesměs o kotle pracující v kombinovaném cyklu, tedy kogenerace s využitím tepla. Účinnost činí cca 80 % a je srovnatelná se samostatnou kogenerační jednotkou na biomasu. Pokud jde o kvalitu a energetické využití biomasy, tak je to analogické“, říká Bursík. Podle zmíněné studie CityPlanu jsou ovšem environmentální efekty při spoluspalování menší než u speciálních zdrojů. I Bursík ovšem připouští problémy s výkaznictvím a se současnou vysokou výkupní cenou. „Nápadně vysoká cena pro spoluspalování a malá difference mezi cenou spalování biomasy (2,50 Kč/kWh) a spoluspalováním (2 Kč/kWh) jsou více než podezřelé. Podezření z toho, že ERÚ nastavil ceny neobjektivně, hraničí téměř s jistotou. To je věc, kde by ERÚ měl obhájit svoji nezávislost. Způsob, jakým může obhájit korektnost, nezávislost a objektivnost nastavení cen, je v tom, že zveřejní podklady a kalkulaci výkupních cen“, říká Bursík. ERÚ ovšem tyto údaje odmítl poskytnout jak ministru Ambrozkovi, tak i senátoru Novotnému, protože jde údajně o předmět obchodního tajemství. „Podle mého názoru je tento postoj ERÚ neudržitelný, ERÚ údaje musí zveřejnit“, říká rezolutně Bursík. Na všechny tyto (i mnohé další) problémy reaguje připravovaný zákon o obnovitelných zdrojích energie.

Všechno nebo nic

Bystřická výtopna se zatím drží. „Museli jsme zvednout cenu tepla o 10 %, ale stále se ještě držíme pod cenou plynu,“ uvádí Ing. Novotný. „Naše kotelna je ale nejrentabilnější ze všech devadesáti, které u nás jsou. Na její pořízení jsme samozřejmě dostali dotace ze SFŽP i z EU, což trochu celkové prostředí zkresluje. Na druhou stranu nám byla předána totálně „vybydlená“ kotelna, se kterou bychom bez dotací těžko mohli něco dělat, protože dřívější státní podnik nevytvořil žádné rezervy na opravy. Ty vlastně nahradily dotace. Rozšiřování už ale financujeme zcela ze svého. Kotelna nám přináší 7 mil. Kč ročně, což nám umožňuje splácet půjčku i rozšiřovat síť. Mnohé další projekty jsou ale rentabilní mnohem méně a některé venkovské jsou i vyloženě ztrátové. A jestliže začne mít vážné problémy naše výtopna, tak ty ostatní na tom budou ještě mnohem hůř. Stát přece nemůže podporovat výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů, ale už nepodpořit výrobu tepla z obnovitelných zdrojů, pak by prostě musel dotovat všechno. Nebo nic.“

Jana Plamínková

Den Země v Prokopském údolí

Už počtrnácté připravilo sdružení pro ekologickou výchovu Tereza oslavy Dne Země v pražském Prokopském údolí, tentokrát na téma **Krajina a její proměny**. Na akci, která se konala o víkendu 24. – 25. 4. 2004, se přišel podívat i ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek, který se stal jejím „generálním sponzorem“.

Na 26 stanovištích připravili lidé ze sdružení Tereza zajímavé aktivity na téma proměny krajiny. Některé

Symbolem oslav byla již tradičně velká nafukovací zeměkoule

úkoly, které děti plnily, byly letos zaměřeny trochu odborněji, ale největší úspěch sklidilo stanoviště úplně jednoduché – stačilo na kousek papíru namalovat to, co by nemělo chybět v našem ideálním městě, obrázek vystříhnout, nalepit na špejli a umístit mezi ostatní. Vzniklo tak unikátní papírové „město snů“. Velkému zájmu se těšil školní terezí program „Suchou nohou po dně mořském“, který provedl návštěvníky historií Prokopského údolí. Studené a větrné počasí akci příliš nepříjalo, ale přesto do Prokopského údolí zavítalo kolem 1200 návštěvníků. Bližší informace lze nalézt na adrese <http://www.terezango.cz/fofr/fofr.html>.

Pla *Ministr Ambrozek navštívil Prokopské údolí i s celou rodinou*

Foto Jana Plamínková a archiv Terezy

Děti se učily mimo jiné poznávat nerosty a horniny

Velkému zájmu dětí i dospělých se těšil hroznýš, bohužel poněkud ztuhlý zimou

Drobné vodní organismy si děti nejprve v potoce nalovily

..... a pak se s nimi seznamovaly pomocí průvodců i pod mikroskopem

Zpravodaj MŽP vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10 – Vršovice, tel.: 267 122 549 • Odpovědná redaktorka RNDr. Jana Plamínková, tel.: 251 817 302, e – mail: jplaminkova@volny.cz • Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8 – Bohnice, tel.: 233 551 711, fax: 233 553 422, e – mail: sevt@sevt.cz • Roční předplatné Věstník & Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 750 Kč • Sazba: Informica, výtiskla Tiskárna PeMa, Praha • Vychází 12x ročně • Číslo 6/2004 předáno do tisku 6. 5. 2004.